

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงสำหรับครูผู้วิจัยได้ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สภาพการประเมินผลผู้เรียน
2. การประเมินตามสภาพจริง
3. ชุดฝึกอบรม
4. การพัฒนาครู
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพการประเมินผลผู้เรียน

1.1 สภาพการประเมินผู้เรียนในอดีต

ในอดีตการประเมินผู้เรียนนิยมใช้การสอบข้อเขียนโดยในยุคแรก ๆ ใช้ข้อคำถามแบบ ปลายเปิดซึ่งมีเฉพาะข้อคำถามและมีการเว้นที่ว่างไว้ให้ตอบ ซึ่งข้อดีของการใช้ข้อคำถามประเภทนี้ก็คือ สามารถสร้างได้ง่าย ผู้เรียนที่ไม่มีความรู้จะตอบไม่ได้หรือตอบได้น้อยและสามารถวัดสมรรถภาพ ความคิดในระดับสูงได้ดี แต่ขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัด เพราะการตอบต้องใช้เวลาในการคิดและเขียน ตอบทำให้ไม่สามารถจะสร้างข้อคำถามได้หลายข้อให้ครอบคลุม อีกทั้งใช้ข้อคำถามไม่ชัดเจนทำให้ ผู้ตอบอาจตอบไปคนละทิศ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในการตรวจให้คะแนนซึ่งมีลักษณะของความเป็น อัตนัยสูง ผู้ตรวจให้คะแนนมีความสำคัญ ข้อสอบเดียวกันผู้ตรวจให้คะแนนแต่ละคนอาจให้คะแนน ไม่เท่ากันได้ การใช้ข้อคำถามปลายเปิดได้ใช้มาเรื่อย ๆ จนได้รับการพัฒนาเพื่อแก้ไขความเป็นอัต นัยจน กลายเป็นข้อสอบที่มีความเป็นปรนัย ซึ่งมีคุณสมบัติสามประการคือ เข้าใจคำถามได้ตรงกันว่าต้องตอบ อย่างไร ใครตรวจให้คะแนนก็ต้องให้คะแนนได้แบบเดียวกัน และคะแนนที่ได้ต้องแปลความหมายได้ แบบเดียวกัน ข้อสอบปรนัยมีหลายประเภท ได้แก่ แบบเติมคำ แบบจับคู่ แบบถูกผิด และแบบเลือกตอบ โดยเฉพาะแบบเลือกตอบได้รับการยอมรับว่ามีความเป็นปรนัยมากกว่าแบบอื่น และนิยมใช้กันมากใน การสร้างแบบทดสอบประเมินผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ในทุกระดับการศึกษาแต่ในระยะหลังข้อสอบ แบบนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าวัดได้แต่ความรู้ความจำไม่สามารถนำมาใช้วัดสมรรถภาพการคิด ระดับสูง ความสามารถในการปฏิบัติงาน คุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนเขียนหนังสือไม่เป็น นอกจากนี้ยังมี การนำข้อสอบมาสอนวิธีการทำข้อสอบให้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนไม่ได้แสดงความรู้ความสามารถอย่าง แท้จริง การสอบผู้เรียนจึงอาจเป็นสิ่งที่อาจไม่สามารถทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ อีกทั้ง การสอบแต่ละครั้งผู้เรียนจะมีความเครียดและวิตกกังวลที่ทำให้บั่นทอนความสามารถที่แท้จริงลงไป

คะแนนที่ได้รับจากการทดสอบจึงไม่อาจสะท้อนความสามารถที่แท้จริงลงไป คะแนนที่ใดรับจากการทดสอบจึงไม่อาจสะท้อนความสามารถที่แท้จริง จากสภาพการประเมินผู้เรียนดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มที่ทำให้เกิดการประเมินตามสภาพจริงขึ้น

1.2 แนวคิดการประเมินผลผู้เรียน

แนวคิดและหลักการประเมินการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้กล่าวไว้มีดังนี้

1) การจัดการศึกษาต้องกำหนดเป้าหมาย และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 6 ที่มุ่งเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน จะช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ครูต้องทำหน้าที่ถักทอการสอนและการสอนเป็นเนื้อเดียวกัน ในกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน

3) การวัดและประเมินผลเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนมากกว่าเพื่อชี้ขาดว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร การจะใช้ผลการวัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ดี ครูต้องทำหน้าที่สอบวัดเอง และต้องนำคำตอบที่ผิดของผู้เรียนมาเป็นคำถามใหม่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

4) การวัดและประเมินผลการเรียน ต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ พัฒนาการของผู้เรียนและคุณธรรม เด็กยุคใหม่ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องมีลักษณะ เก่ง ดี มีสุข สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

5) การวัดและประเมินการเรียนรู้ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เครื่องมือวัดผลไม่ควรเป็นแบบทดสอบอย่างเดียว แต่ควรใช้ให้เหมาะสมกับสิ่งที่วัด เครื่องมือวัดผลอาจ ได้แก่ แบบทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมหรือผลงานของผู้เรียน การสัมภาษณ์ แฟ้มสะสมงาน แฟ้มบันทึกข้อมูลส่วนตัว

6) ตามมาตรา 22 ถือว่าในการเรียนการสอนผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนจึงต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้คิดเป็น ทำเป็น และพัฒนาตามธรรมชาติของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ การประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน หรือให้เพื่อนประเมิน ผู้เรียนจะต้องมีความเต็มใจ มีความสุข และเห็นความสำคัญของการประเมินผลมากขึ้น

7. ระบบการวัดและการประเมินผลการเรียนจะต้องมีความเที่ยงธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540 ฉะนั้นหลักฐานที่เป็นผลงานที่แสดงศักยภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการประเมินผล

1.3 บทบาทของครูผู้สอนในด้านการประเมินผลผู้เรียน

กรมวิชาการ (2543) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในด้านการประเมินผลนักเรียนไว้ว่าเป็นบทบาทที่ครูผู้สอนต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผล ทุกครั้งและการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเน้นการวัดสภาพจริง (Authentic measurement) จากการปฏิบัติ (Performance) และจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งในการวัดและประเมินผลนี้นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรมีบทบาทร่วมวัดและประเมินผลตนเองและกลุ่มด้วยบทบาทของครูตามแนวการปฏิรูปการศึกษามีดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนแนวคิดให้เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นตัวอย่างในการพัฒนาวินัยในตนเอง
2. พัฒนาตนเองอยู่เสมอให้มีความรู้และความสามารถในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและจริยธรรมให้ผู้เรียนมีความรักความเมตตาต่อผู้เรียน
3. ออกแบบการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง
4. ทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการเรียนการสอนนำผลมาพัฒนาปรับปรุง
5. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทของผู้เรียน
6. ช่วยให้ผู้เรียนยอมรับและพัฒนาตนเอง มีความเข้าใจตนเอง ยอมรับความรู้สึกลึกซึ้งของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นคนมีคุณค่า
7. ช่วยให้ผู้เรียนมีวุฒิภาวะ รู้จักข้อดีข้อเสียของตนเอง
8. กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าเผชิญปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ
9. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการเรียนรู้ของตนเอง เข้าใจกระบวนการเรียนรู้และรู้วิธีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ
10. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประเมินตนเองและทบทวนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

2. การประเมินตามสภาพจริง

2.1 แนวคิดการประเมินตามสภาพจริง

จากการที่สังคมโลกมีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้บุคคลในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ จะต้องมีความพร้อมในการดำเนินชีวิตตามแนวสังคมใหม่ และในสังคมใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลง มีการแข่งขันสูงต้องการบุคคลที่มีทั้งความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง อีกทั้งต้องพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้อื่นได้จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง นอกจากนี้สำหรับสังคมไทยยังต้องการบุคคลที่มีความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถปรับตัวได้ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิจารณ์ญาณ รู้จักแสวงหาความรู้ มีสมรรถภาพการคิดที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานได้จริง

การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาในอดีต ผู้เรียนต้องรับฟังและจดจำไปใช้ในการทำแบบทดสอบ มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติน้อยโดยเฉพาะการปฏิบัติงานที่เป็นสถานการณ์จริง อีกทั้งไม่ค่อยมีโอกาสได้พัฒนาความสามารถในการคิดได้ด้วยตนเอง จึงยังไม่เป็นการพัฒนาคนเข้าสู่สังคมใหม่ จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษา และออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องเน้นการมอบหมายงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ อย่างไรก็ตามในการมอบหมายงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ จะมีงานเพียงบางงานเท่านั้นที่จะทำให้ทราบได้ว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง กล่าวคืองานที่ควรมอบหมายผู้เรียนต้องเน้นงานที่มีสภาพใกล้เคียงความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน และทำการวัดการปฏิบัติงานที่มอบหมายว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด สามารถทำงานได้จริงหรือไม่ โดยผู้เรียนต้องประยุกต์ความรู้ ทักษะ และความสามารถหลาย ๆ ด้านในการปฏิบัติงาน ซึ่งเรียกวิธีการวัดการปฏิบัติงานที่เป็นสถานการณ์จริงนี้ว่าการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) และอาจพบชื่อเรียกอื่นได้อีก ได้แก่ การประเมินจากสภาพจริง การประเมินสภาพที่แท้จริง การประเมินทางเลือกใหม่ การวัดและประเมินตามสภาพจริง

2.1.1 ความหมายของการประเมินตามสภาพจริง

มีผู้ให้ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

ส วาสนา ประवालพฤษย์ (2539 : 50) ให้ความหมายว่าเป็นการวัดโดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ แนวคิดในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน มากกว่าการทดสอบความสามารถขั้นต้น หรือความสามารถย่อย เป็นการวัดผู้เรียนแบบองค์รวมทั้งด้านความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อม ๆ กัน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : 6) ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ผู้เรียนทำเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในผล การศึกษาของผู้เรียน ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐานแต่เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออก การปฏิบัติในสภาพจริง เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน การค้นหาและสร้างองค์ความรู้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2) ระบุว่า เป็นกระบวนการในการ ลงข้อสรุปว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในเรื่องต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพชีวิตจริงที่นักเรียนประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนอง โดย การแสดงออก กระทำ ปฏิบัติ และ/หรือผลิตมากกว่าการจำลองสถานการณ์โดยมีความเชื่อว่าหากใช้สภาพ เหตุการณ์จริงเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนอง นักเรียนจะตอบสนองโดยใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่แท้จริงออกมาให้เห็น

นิทโก (Nitko, 1996 : 256) อธิบายว่า เป็นการให้ผู้เรียนได้ทำงานที่มีความหมายโดยตรงใน การศึกษาแทนการมอบงานที่ให้ความหมายทางอ้อม ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์จริงโดยเชื่อมโยงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไว้จากวิชาต่าง ๆ กับ งานที่ปฏิบัติ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่โรงเรียนกับสถานการณ์ที่ได้รับจากที่บ้าน หรือโลกแห่งความ เป็นจริงในสังคม

สรุปได้ว่าการประเมินตามสภาพจริงเป็นการตัดสินใจสรุปคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียนใน ส่วนของความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะการปฏิบัติไปพร้อมกัน โดยพิจารณาแบบองค์รวมจากข้อมูล ที่รวบรวมได้ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ภายหลังจากที่ผู้เรียนได้แสดงการปฏิบัติงานที่เป็น สถานการณ์จริงในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.1.2 ความสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงมีความสำคัญดังนี้

1) ทำให้ได้ผลการประเมินที่มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) สูง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่านักเรียนที่ได้คะแนนผลการประเมินสูงจะได้รับ ความคาดหวังจากสังคมว่ามีคุณภาพตามที่สังคมต้องการแต่ในความเป็นจริงบ่อยครั้งที่พบว่านักเรียนไม่ สามารถปฏิบัติงานหรือใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสอดคล้องกับผลการประเมิน ซึ่งส่วนมากใช้การ ทดสอบความรู้เป็นหลัก นักเรียนที่มีความสามารถทางสมองสูงอาจทำข้อสอบได้ดี แต่ในสภาพจริงไม่ เคยปฏิบัติ หรือมีประสบการณ์ในสถานการณ์ที่เป็นจริงทางสังคม ผลการประเมินที่ไม่สอดคล้องกับ สถานการณ์ในชีวิตจริงจึงเป็นผลการประเมินที่ขาดความตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความตรงตามสภาพ

(concurrent validity) การประเมินตามสภาพจริง มุ่งให้ผลการประเมินที่สะท้อนสภาพในสถานการณ์จริงของบุคคลทำให้มีความตรง และไม่ว่านักเรียนจะถูกประเมินโดยวิธีการอื่นใด หรือบุคคลอื่นใดก็จะยังคงให้ผลการประเมินที่คงเส้นคงวาหรือมีความเที่ยงเกิดขึ้น

2) ทำให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ การประเมินตามสภาพจริงเน้นการประเมินผู้เรียนที่ได้รับการมอบหมายงานให้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องคิด และแสวงหาความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้เกิดการเรียนรู้ และถ้ามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการให้ผู้เรียนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ด้วยการให้สถานการณ์จริงใหม่อยู่เสมอ บุคคลจะมีข้อมูลการเรียนรู้ใหม่มากขึ้น การประเมินตามสภาพจริงจะทำให้เห็นพัฒนาการของการเรียนรู้หากได้มีการประเมินอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ทำให้ได้บุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้อยู่เสมอและโดยรอบด้าน รู้จักถ่วงถ่วงข้อมูลที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยยุคข้อมูลข่าวสารที่ต้องรู้จักเลือกรับและเรียนรู้

3) ทำให้เกิดการพัฒนาคูณลักษณะบุคคลแบบองค์รวม การวัดพัฒนาการของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมาเป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาคูณลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนซึ่งครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยทำการวัดในแต่ละด้าน อย่างไรก็ตามโดยข้อเท็จจริงแล้วพัฒนาการของคูณลักษณะบุคคลเกิดขึ้นและพัฒนาไปในกระบวนการที่มีลักษณะเป็นองค์รวมเพราะการพัฒนาความคิดของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านร่างกายในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการรับรู้และประสาทสัมผัส การพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมช่วยกระตุ้นหรือสนับสนุนให้บุคคลเกิดการพัฒนาความคิด และการพัฒนาความคิดของบุคคลย่อมส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานต่าง ๆ การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง ซึ่งผู้เรียนได้ถ่วงถ่วงความคิดผ่านกระบวนการรู้คิด การปรับตัวทางอารมณ์และสังคม และได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาคูณลักษณะของผู้เรียนจึงเกิดขึ้นไปด้วยกันทุกด้านเป็นลักษณะองค์รวมซึ่งเป็นการเรียนคิด เรียนทำ และเรียนรู้ในการพัฒนาให้บุคคลมีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตในโลกของความเป็นจริงต่อไป

4) ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน การประเมินตามสภาพจริงเน้นการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนในระหว่างเรียนโดยสอนไปประเมินไป ซึ่งไม่เน้นการใช้แบบทดสอบ แต่พิจารณาจากกระบวนการทำงานและผลงานเป็นหลัก การเรียนการสอน และการประเมินผลดำเนินควบคู่ไปด้วยกันเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ด้วยเครื่องมือและวิธีการหลากหลายทำให้ไม่ต้องตัดสินผู้เรียนด้วยการใช้การสอบปลายภาคเพียงครั้งเดียวซึ่งอาจก่อให้เกิดความเครียดแก่ผู้เรียน และยังไม่สะท้อนสภาพจริงของ

ผู้เรียน การประเมินตามสภาพจริงจะทำให้การประเมินเป็นกระบวนการหนึ่งของการสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้โลกแห่งความเป็นจริงที่ชีวิตของบุคคลจะต้องเผชิญ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนคนอื่น ๆ มีการเรียนรู้ร่วมกันและช่วยเหลือกันและสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการเรียน และการประเมินผลได้ด้วยตนเอง โดยเน้นการประเมินอย่างไม่เป็นทางการมากกว่าการประเมินอย่างเป็นทางการทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน

5) สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับบ้านและชุมชน การมอบหมายงานให้ผู้เรียนในสถานการณ์จริงย่อมเป็นภารกิจของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียน บ้าน และชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ สังคมและชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีบทบาทในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับทางโรงเรียน โรงเรียนต้องพึงพำบ้านและชุมชนทั้งในการมอบหมายงานและประเมินตามสภาพจริง จึงทำให้ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ในชุมชนมีความรู้สึกที่ดี และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อโรงเรียน เพราะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นลูกหลาน และบุคคลในชุมชนทำให้ได้บุคคลที่มีความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของบ้านและชุมชน ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จะพิจารณาได้ว่าการประเมินตามสภาพจริงมีความสำคัญต่อผู้เรียนที่ทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมทำให้คุณลักษณะของผู้เรียนได้พัฒนาทุกด้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนและเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวจึงทำให้ครอบครัวและชุมชนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้เรียนและ โรงเรียน ผู้เรียนก็มีความสุขในการเรียนอีกทั้งยังให้ผลการประเมินตาม สภาพจริงที่มีความตรง และความเที่ยงสูง

2.1.3 ลักษณะการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงมีลักษณะการประเมินที่แตกต่างจากการประเมินแบบเดิมที่เคยปฏิบัติกันมาด้วยการใช้แบบทดสอบและแยกการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผลออกจากกัน ผลการประเมินแบบเดิมจึงไม่สามารถให้ข้อมูลที่ครอบคลุมความสามารถหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน และไม่สามารถประเมินการคิดที่ซับซ้อน หรือการคิดในระดับสูง ลักษณะที่สำคัญของการประเมินตามสภาพจริงมีดังนี้

1) เน้นการประยุกต์ใช้หรือการลงมือทำ (Emphasis Application) การประเมินต้องเน้นว่าผู้เรียนทำอะไรได้นอกเหนือไปจากการประเมินว่าผู้เรียนรู้อะไรจึงเป็นการประเมินรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะ ด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมและด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายสำหรับการประเมินซึ่งเป็นการพยายามที่จะรู้จักสภาพจริงของผู้เรียนจึง

ต้องอาศัยข้อมูลจากแง่มุมต่าง ๆ เมื่อการประเมินเน้นการลงมือทำ หรือการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน วิธีการประเมินที่ใช้มากที่สุดคือ การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งจะสะท้อนสิ่งที่ต้องการวัดในด้านต่าง ๆ เช่น ถ้าสังเกตว่านักเรียนทำการทดลองได้แสดงว่าผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติ ถ้าสังเกตพบว่าการทำการทดลองเมื่อดำเนินการเสร็จนักเรียนทำความสะอาดอุปกรณ์แล้วนำเก็บเข้าที่ แสดงว่านักเรียนมีระเบียบวินัย ถ้าสังเกตว่านักเรียนสามารถอธิบายปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทดลองนั้นได้ ก็แสดงว่านักเรียนมีความสามารถทางสติปัญญา งานที่ให้ลงมือทำมักต้องบูรณาการความรู้ ความสามารถ และทักษะซึ่งสอดคล้องกับสภาพการณ์จริง

2) มุ่งไปที่การประเมินโดยตรง (Focus on Direct Assessment) การประเมินตามสภาพจริง เป็นการมอบงานหรือกิจกรรมที่มีความหมาย (meaningful task) โดยตรงต่อการเรียน และเป็นงานที่มีความเป็นจริง (authentic task) ดังนี้

- (1) เป็นงานที่ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ในการทำงานอย่างมีความหมาย
- (2) เป็นงานที่มีความซับซ้อนและให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการทำงานที่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงของโลก
- (3) เป็นงานที่ผู้เรียนต้องแสดงความสามารถสูง ไม่เน้นเฉพาะทักษะพื้นฐานและสามารถตอบสนองได้อย่างเต็มที่ ทำให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพอันเกิดจากการใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน มีการพิจารณาไตร่ตรองจนเกิดความพึงพอใจในผลงาน
- (4) เป็นงานที่สามารถกำหนดมาตรฐานหรือมิติการประเมิน และเกณฑ์การประเมินที่เป็นไปได้มีความถูกต้อง มีขอบเขตชัดเจนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองโดยช่วยกำหนดมิติการประเมินมาตรฐานและเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในสิ่งที่ตนสามารถบรรลุถึงได้ ส่วนการกำหนดมาตรฐานของงานครู ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ควรกำหนดร่วมกันกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้สามารถประเมินคุณภาพงานของผู้เรียน ได้ถูกต้อง มีความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนและแปลผลได้ในการประเมิน
- (5) เป็นงานที่บูรณาการความรู้ ความสามารถ และทักษะ ที่เกิดจากการเรียนรู้ในสหสาขาวิชา ซึ่งการแก้ปัญหางานเช่นนี้สอดคล้องกับเหตุการณ์จริงในสังคม

3) ใช้ปัญหาจากเหตุการณ์จริง (Use Realistic Problems) ยิงงานที่มอบให้ผู้เรียนมีระดับของสภาพจริง (degree of authenticity) มากก็จะมี ความหมายต่อผู้เรียนมาก เพราะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องพบในชีวิตประจำวันจึงเป็นงานที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน หรือถ้างานนั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้เรียน โดยเฉพาะ ถ้างานนั้นเป็นงานที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นด้วยตนเอง ปัญหาจากเหตุการณ์จริงนี้อาจเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน บ้าน หรือชุมชน ก็ได้ แต่จะมีความหมายหรือมีคุณค่าต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ถ้าบุคคลต่าง ๆ

ในโรงเรียน บ้าน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาเพราะจะทำให้เพิ่มระดับของสภาพจริงได้มากขึ้นอีก

4) สนับสนุนให้มีการใช้ความคิดอย่างกว้างขวาง (Encourage Open Ended Thinking) การมอบงานที่มอบให้ผู้เรียนที่จะถูกประเมินควรกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถให้คำตอบได้หลายคำตอบ ภายหลังจากคิดอย่างกว้างขวางโดยผู้เรียนมีช่วงเวลาทำงานร่วมกันนานเพียงพอที่จะทำงานให้สำเร็จ การมอบงานที่ให้คำตอบได้หลากหลายมากกว่าคำตอบเดียวทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ในผลงาน หรือสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองขึ้นมาได้และการที่ผู้เรียนได้แสดงออก หรือสร้างผลงานขึ้นได้นี้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในหลายลักษณะ ซึ่งเป็นความคิดระดับสูง (higher order thinking) ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินทางเลือก การคิดวิจารณ์ การคิดไตร่ตรอง การคิดทบทวนความคิด (metacognition)

5) เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินอย่างต่อเนื่อง (Multiple Assessment and Ongoing) จากการทำมีการประเมินผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ จึงต้องอาศัยเครื่องมือและวิธีการหลากหลายเพื่อให้สามารถพิจารณาบุคคลได้รอบด้าน อย่างไรก็ตามการประเมินตามสภาพจริงจะต้องมีการประเมินเป็นระยะ เพื่อยืนยันสภาพจริงของผู้เรียนไม่ว่าจะประเมินแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ อีกทั้งยังทำให้เห็นพัฒนาการจุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียนอีกด้วย หากพบจุดเด่นจะได้สนับสนุนผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ แต่ถ้าพบจุดด้อยของผู้เรียนก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขได้

6) ผสมผสานไปกับการเรียนการสอนเกิดปฏิสัมพันธ์ทางบวก (Positive Interaction) การประเมินตามสภาพจริงให้ความสำคัญกับพัฒนาการของผู้เรียนมุ่งให้ความช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้ประสบความสำเร็จมากกว่าการมุ่งให้คะแนนแล้วจัดลำดับเปรียบเทียบกับกลุ่ม การประเมินกระทำควบคู่ไปกับการสอนแทนการสอนให้เสร็จสิ้นแล้วจึงทำการประเมินในตอนท้ายสุด จึงเป็นการสอนไปประเมินไปในลักษณะของการประเมินผลย่อย (formative evaluation) การประเมินได้ถูกนำเข้ามาร้อยรัดไปพร้อมกับการเรียนการสอน ผลการประเมินการทำงานหรือกิจกรรมที่จัดให้ในการเรียนควรให้ข้อมูลเชิงบวกว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้สำเร็จแล้วบ้างเพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจ และต้องการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่อไปอีก ไม่รู้สึกเครียดหรือเบื่อหน่ายการประเมิน จิราภรณ์ ศิริทวี (2544 : 3) กล่าวว่า “ครูยุคใหม่ต้องทำให้การประเมินเป็นเนื้อเดียวกับการสอน ครูที่จะสามารถประเมินตามสภาพจริงได้ดีคือครูที่รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล...ถ้าครูรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ครูจะเห็นความผิดปกติและจะได้ถือโอกาสพูดคุยหาสาเหตุความผิดปกตินั้นได้” อย่างไรก็ตามการประเมินตามสภาพจริงยังคงใช้การประเมินผลสรุป (summative evaluation) ตรวจสอบเพื่อยืนยันสภาพจริงอีกครั้งหนึ่ง (สมบุรณ์ ชิตพงษ์, 2545 : 9)

7) เน้นให้ผู้เรียนสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง (Self Reflection) การประเมินตามสภาพจริง จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินผลงานของตนเอง ประเมินความรู้สึกรู้สึกของตนเอง แสดง เหตุผลในการปฏิบัติงานออกมาหรือเหตุผลที่ไม่ปฏิบัติงานหรือกิจกรรมใด เหตุผลที่พึงพอใจใน คุณภาพผลงานของตนหรือยังไม่พึงพอใจ ต่อไปจะปฏิบัติเช่นใด การประเมินตนเองของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ มีคุณค่าที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองเป็นอย่างดี อีกทั้งยังให้ภาพของผู้เรียนที่มีความคมชัด มากกว่าการประเมินผู้เรียนด้วยแบบทดสอบ ซึ่งเน้นภาพของผู้เรียนได้แต่เพียงว่าถูกหรือผิด

2.1.4 วิธีการประเมินตามสภาพจริง

สิ่งที่จะทำการประเมินในการประเมินตามสภาพจริง มีความครอบคลุมคุณลักษณะหรือ พฤติกรรมผู้เรียนหลายด้านทำให้ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินหลายประเภท แต่ละ ประเภทต้องเลือกให้สอดคล้องกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมผู้เรียนที่คาดหวังและสามารถประเมินได้ อย่างถูกต้อง อีกทั้งต้องใช้วิธีการและเครื่องมืออย่างหลากหลายในการประเมินเพื่อให้สามารถสรุป สภาพที่แท้จริงของผู้เรียนได้เพราะเครื่องมือแต่ละประเภทย่อมมีจุดมุ่งหมาย วิธีการใช้ และลักษณะของ ข้อมูลที่ได้รับแตกต่างกัน โดยทั่วไปวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลตามสภาพจริงมีดังนี้

1) การสังเกต เป็นวิธีการที่ใช้กันมากในการประเมินตามสภาพจริงทั้งที่เกี่ยวกับความรู้ การปฏิบัติงาน ความรู้สึก ความคิดเห็น บุคลิกภาพ การสังเกตเพื่อประเมินสภาพจริงของผู้เรียน ต้องทำ การสังเกตหลายครั้งในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ในระยะเวลาานพอ โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ปฏิบัติ กิจกรรมและพฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการสังเกตตามสภาพจริงหรือตามสภาพ ปกติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขหรือสถานการณ์บังคับให้เกิดขึ้น การสังเกตจึง มีลักษณะเด่นที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติแท้จริง เป็นการวัด ทางตรงซึ่งต่างจากเครื่องมืออื่นที่เป็นการวัดทางอ้อม ทั้งนี้ต้องเป็นการเฝ้าดูอย่างมีระบบระเบียบ และมีการจดบันทึกข้อมูลอย่างถูกต้อง แม่นยำ การบันทึกการสังเกตสามารถใช้เครื่องมือได้หลายรูปแบบ ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ มาตรฐานค่า ระเบียบพฤติกรรม นอกจากนี้ การสังเกตเมื่อไปเยี่ยมบ้านก็เป็นเครื่องมือที่ทำให้ประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

2) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่ทำให้ได้ข้อมูลเจาะลึก และมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ตัวผู้เรียน ทำให้ได้ข้อมูลที่ทำให้ทราบสภาพจริงได้มากขึ้นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ความ สนใจ กระบวนการและขั้นตอนในการทำงาน ตลอดจนความคิดเห็นที่มีต่อการทำงาน การสัมภาษณ์ที่ดี ควรเตรียมชุดคำถามไว้ล่วงหน้า จัดกลุ่มและลำดับคำถามเอาไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและไม่ วกวน การสัมภาษณ์โดยใช้รูปแบบการพูดคุยธรรมดาเป็นไปตามธรรมชาติจะทำให้ผู้เรียนอยากพูดคุย ด้วยมากกว่า อย่างไรก็ตามการสัมภาษณ์อาจใช้แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ได้หรืออาจใช้การ

สัมภาษณ์ทางอ้อมจากบุคคลใกล้ชิดของผู้เรียน ได้แก่ เพื่อนสนิท ผู้ปกครอง และครูคนอื่น เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์

3) การสอบถาม เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้การตั้งคำถามเพื่อทราบความต้องการ ความสนใจ ความรู้สึก ความพึงพอใจ ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และให้ผู้เรียนเขียนตอบอาจเขียนตอบแบบสั้น ๆ หรือเลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนด หรือเขียนพรรณนา เครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามจึงอาจเป็นแบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามที่มีทั้งปลายปิดและปลายเปิด ในการประเมินผลตามสภาพจริงควรใช้แบบสอบถามปลายเปิดชนิดเขียนตอบ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดอย่างอิสระในการอธิบายวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหา อธิบายความรู้สึก ความซับซ้อนในการคิด แสดงบุคลิกภาพของผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้เห็นความสามารถทางการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ เครื่องมือนี้เหมาะสมกับการให้ผู้เรียนรายงานตนเองเพื่อสะท้อนตนเองซึ่งเป็นทั้งการประเมินตนเองให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นสภาพจริงของผู้เรียนไปพร้อมกัน

4) การทดสอบ ในกรณีการประเมินตามสภาพจริงนั้นการทดสอบจะทำให้สามารถสะท้อนพฤติกรรมได้ดี ในการวัดความรู้ในระดับพฤติกรรมขั้นสูง การวัดความรู้ ความสามารถและทักษะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา การวัดความสามารถและทักษะตามเป้าหมายของหลักสูตร ความคิดที่มีกระบวนการและขั้นตอน แบบทดสอบเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินตามสภาพจริง และมีลักษณะที่แตกต่างจากแบบทดสอบทั่วไป โดยลักษณะของแบบทดสอบควรเป็นข้อคำถามที่เป็นการยกสถานการณ์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด และเขียนตอบด้วยตนเอง เป็นปัญหาที่มีความหมายต่อผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอ เลียนแบบสถานการณ์จริงในชีวิตของผู้เรียน เหมาะสมกับวัยและวิถีชีวิตของผู้เรียน แบบทดสอบทั้งฉบับต้องครอบคลุมและเป็นตัวแทนของเนื้อหา ผู้เรียนจะต้องตอบโดยใช้ความรู้ ความสามารถหลายด้าน ต้องคิดอย่างลึกซึ้ง มีวิธีการและขั้นตอนที่ชัดเจนและเหมาะสม คำตอบถูกมิได้หลายคำตอบและมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี การทดสอบจะต้องสะท้อนให้เห็นการใช้ปัญญาความรู้สึกและความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน (ส. วาสนา ประवालพฤกษ์, 2539 : 37)

5) การตรวจผลงาน ผลงานของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นสภาพจริงของผู้เรียนได้ และเป็นสิ่งที่ผู้สอนใช้ประเมินผู้เรียนได้เป็นประจำในขณะที่จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ผลงานดังกล่าว ได้แก่ การทำแบบฝึกหัด การทำการทดลอง การทำโครงการ สิ่งประดิษฐ์ ภาพเขียน คำประพันธ์ หรือผลงานจากการปฏิบัติงานอื่น ๆ การจัดการเรียนการสอนเพื่อใช้ประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียนอาจกำหนดงานที่ผู้เรียนปฏิบัติเป็นงานชิ้นเดียวกัน หรือแตกต่างกันก็ได้ แต่ถ้าใช้ชิ้นงานแตกต่างกันก็ควรเป็นชิ้นงานที่สามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้แบบเดียวกัน สิ่งประดิษฐ์หรือชิ้นงานที่ผู้เรียนทำจากที่บ้านอาจต้องใช้ข้อมูลหรือหลักฐานอย่างกว้างขวาง ซึ่งทำให้มั่นใจได้ว่าผู้เรียนทำด้วยตนเอง ผู้สอนจะได้รู้จักสภาพจริงที่เป็นตัวตนของผู้เรียนได้มากขึ้น และสามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนได้แม่นยำยิ่งขึ้น ผลงานของนักเรียนนั้นบางครั้งผู้สอนให้ปัญหาแบบเดียวกัน

แต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีแก้ปัญหาการทำงานได้หลากหลายวิธี การตรวจผลงานประเภทนี้จึงควรพิจารณาความสามารถในการแก้ปัญหาได้เป็นผลสำเร็จเป็นเกณฑ์การให้คะแนนอีกประการหนึ่งด้วย มิใช่การตรวจคำตอบสุดท้ายว่าถูกต้องเท่านั้น เพราะผู้เรียนมีรูปแบบและขั้นตอนการคิดได้แตกต่างกัน จึงควรให้ผู้เรียนอธิบายขั้นตอนการคิดมาพร้อมกับผลงาน การตรวจผลงานโดยให้ผู้เรียนอธิบายขั้นตอนการคิดนี้ ผู้สอนรู้จักความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา การสื่อสารอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ ผลงานชิ้นเดียวกันของผู้เรียนแต่ละคนจึงอาจมีคำอธิบายวิธีการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้ต่างกัน การประเมิน ผลงานของผู้เรียนเพื่อให้ได้ผลการประเมินตรงตามสภาพจริงควรมีกลุ่มผู้ประเมินหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้เรียน เพื่อน และครู โดยในการประเมินตนเอง และประเมินโดยเพื่อนนั้น จะเป็นการฝึกผู้เรียนให้เป็นนักประเมินที่ดีโดยเป็นทั้ง “ผู้ประเมิน” และ “ผู้ถูกประเมิน” รู้จักประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดร่วมกันไว้ และยังทำให้ผู้เรียนยอมรับผลการประเมินได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังมีพัฒนาการทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนให้เรียนรู้การชมความรู้สึก การทำใจให้เป็นธรรมชาติไม่เห็นแก่เพื่อนพ้องของตน อย่างไรก็ตามการประเมิน โดยครูผู้สอนต้องทำให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้เรียนให้มากที่สุด เพราะถ้าผู้เรียนยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอก็อาจเห็นแก่เพื่อนพ้องได้ การตรวจผลงานผู้เรียน ถ้ามีการให้ผลการประเมินนอกเหนือจากคะแนน แต่ให้ผลการประเมินที่เป็นการพรรณนาคุณภาพงาน ซึ่งสะท้อนความเป็นจริงของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการปรับปรุงผลงานของตนเองต่อไปได้ นอกจากนี้ยังสามารถสะท้อนปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้สอนได้พัฒนาด้วย ควรจัดทำแบบบันทึกผลการตรวจงานต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคนไว้ทั้งหมดเพื่อพิจารณาให้เห็นสภาพจริงโดยองค์รวมของบุคคล

6) แฟ้มสะสมงานหรือพอร์ทโฟลิโอ (Portfolio) เป็นการสะสมผลงานผู้เรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงความก้าวหน้า หรือผลสัมฤทธิ์ของงานใดงานหนึ่ง หรือหลายงาน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือก กำหนดเกณฑ์การเลือก เกณฑ์การประเมินเพื่อสะท้อนความสามารถที่มีอยู่จริงของผู้เรียน ผลงานต่าง ๆ อาจรวบรวมไว้เป็นแฟ้ม ก่อถ่วง อัดบ่ม วิดีทัศน์ แผ่นดิสก์ แผ่นซีดี หรือในรูปแบบอื่น ๆ

การประเมินตามสภาพจริงจะใช้วิธีการและเครื่องมือใดผู้สอนจะต้องพิจารณางานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนว่ามุ่งพัฒนาคุณลักษณะใดของผู้เรียนเป็นสำคัญบ้าง ซึ่งโดยทั่วไปจะครอบคลุมการพัฒนาหลายด้านพร้อมกันในลักษณะขององค์รวม

2.2 กระบวนการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) โดยให้มีการดำเนินการไปพร้อมกันและผสมผสานกันไป งานของผู้สอนใน

ส่วนดังกล่าวนี้ ก็คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดศักยภาพให้สูงที่สุดทั้งด้านความรู้ ความคิดและทักษะ ผู้สอนต้องพิจารณาความต้องการของสังคมว่าต้องการผู้เรียนให้มีศักยภาพอย่างไร ซึ่งส่วนมากนั้นก็จะมีกำหนดไว้ในหลักสูตรแล้ว ผู้สอนจะต้องเลือกพัฒนาผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด และออกแบบงานหรือกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียน บ้าน หรือชุมชน แล้วทำการประเมินผู้เรียนโดยให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ทักษะการทำงานหรือการจัดการซึ่งจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการประเมินผู้เรียนจาก 4 ด้านคือ (1) สาระการเรียนรู้ (2) การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ (3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ (4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ก็เพื่อประเมินผู้เรียนโดยองค์รวมในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้เห็นสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องสอนไป ประเมินไป แล้วปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน และทำการประเมินอีกโดยกระทำอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ ในช่วงเวลายาวนานเพียงพอที่จะสรุปสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนได้ ผู้สอนมีหน้าที่ต้องหาเครื่องมือ กระบวนการ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ได้ผลการประเมินที่สามารถสะท้อนสภาพจริงของผู้เรียนให้มากที่สุด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงวัยของผู้เรียนด้วย เพราะผู้เรียนแต่ละวัยอาจต้องการวิธีการประเมินที่แตกต่างกัน และยังต้องให้ผู้เรียนประเมินตนเอง รวมถึงให้มีบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันประเมินผู้เรียน ได้แก่ เพื่อน ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน จนมีข้อมูลเพียงพอต่อการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน การประเมินตามสภาพจริงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนโดยเน้นใช้สถานการณ์จริงที่ต้องบูรณาการความรู้จากสหสาขาวิชา และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำให้มากที่สุด

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสามารถประเมินว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงต้องมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการที่สำคัญดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์หลักสูตร

การเรียนการสอนเพื่อประเมินตามสภาพจริง ควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในระดับช่วงชั้นที่สอนนั้น ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรเหล่านี้จะสะท้อนความต้องการของประเทศ สังคม และชุมชนว่าต้องการบุคคลที่มีคุณลักษณะอย่างไรในการพัฒนาประเทศ สังคม และชุมชน ซึ่งจะพบได้ว่าสังคมไทยต้องการผู้ที่มีทักษะในการคิด มีความสามารถในการทำงานและความสามารถในการจัดการกับปัญหาหรืองานต่าง ๆ ที่ซับซ้อน มีความสามารถในการสื่อสารสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้สอนเห็นแนวทางว่าวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอยู่นั้นจะสามารถสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในประเด็นใดได้บ้าง โดยใช้เนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นสื่อในการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านั้น โดยผู้สอนจะต้องกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นว่าจะให้มีคุณลักษณะใดบ้างเกิดขึ้นกับผู้เรียน คุณลักษณะที่ต้องการนั้นจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ และเกิดขึ้นได้อย่างไรกับผู้เรียนใน

ระดับชั้นนั้น ๆ ผู้สอนต้องเข้าใจพัฒนาการตามวัยของผู้เรียนจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดศักยภาพในด้านต่าง ๆ ได้ตามที่หลักสูตรกำหนด นอกจากนี้การวิเคราะห์หลักสูตรยังทำให้ผู้สอนได้มองเห็นแนวทางการดำเนินการทั้งในส่วนที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เวลาเรียน ฯลฯ ที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามหลักสูตรอีกด้วย

2.2.2 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ในแต่ละสาระการเรียนรู้ มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเอาไว้ ซึ่งผู้สอนแต่ละสาระการเรียนรู้จะต้องกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่เกิดการเรียนรู้ให้แตกต่างกันในแต่ละระดับชั้นเพราะจะทำให้เห็นขอบเขต และทิศทางของการให้เนื้อหาสาระ และการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยผู้เรียนระดับชั้นต้น ๆ จะเป็นพื้นฐานของระดับชั้นที่สูงกว่าและเป็นคุณลักษณะที่มีความต่อเนื่องกัน

2.2.3 จัดทำกำหนดการสอน

เป็นการกำหนดการดำเนินการสอนในแต่ละภาคการศึกษา ผู้สอนจะต้องกำหนดเนื้อหาที่จำเป็นต้องนำมาใช้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ และระบุแนวทางกว้าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้และเวลาที่มีสำหรับแต่ละภาคการศึกษา ควรกำหนดจำนวนแผนการสอนหลักที่ควรมีกำหนดสื่อสำคัญที่จะนำมาใช้ในแผนการสอน รวมไปถึงเวลาที่จะใช้ในการประเมินผล ทั้งที่เป็นการสอบกลางภาคและปลายภาค ผู้สอนควรกำหนดโปรแกรมการทดสอบ (testing program) ให้ชัดเจนว่าจะมีการทดสอบภาคความรู้ในช่วงเวลาใด และควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าตั้งแต่เปิดภาคการศึกษา โดยกำหนดให้ชัดเจนว่ามีการแบ่งสัดส่วนคะแนนระหว่างภาค และปลายภาคอย่างไร สำหรับคะแนนระหว่างภาคจะวัดจากสิ่งใด เช่น การทดสอบความรู้ การปฏิบัติกิจกรรม การทำโครงงาน พฤติกรรมการเรียน ทักษะการคิด ทักษะ การสื่อสาร ทักษะการจัดการ ทักษะการแก้ปัญหา ผลงานจากแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น การจัดทำกำหนดการสอนจะทำให้ผู้สอนเห็นภาพของการดำเนินการสอนตลอดภาคการศึกษา ทราบได้ว่าแต่ละแผนการสอนต้องใช้เวลากี่คาบ ซึ่งตามปกติจะขึ้นกับความยากง่ายของเนื้อหา ระดับความสามารถของผู้เรียน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การกำหนดจุดเน้นที่สำคัญของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนนอกจากจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับหลักสูตรและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดมุ่งหมายการเรียนรู้แล้ว การกำหนดการสอนจะต้องคำนึงถึงหลักการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง ดังนี้

- 1) กิจกรรมต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน
- 2) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้นักเรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียน การปฏิบัติกิจกรรม สร้างผลงานและเก็บสะสมผลงานด้วยตนเอง กำหนดเกณฑ์การประเมิน ทำการประเมินงานหรือผลงาน และนำเสนองานหรือผลงาน

3) ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ การปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริง การศึกษานอกสถานที่ ปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง การทดลอง แสดงบทบาทสมมติ เกม ละคร การสาธิต กรณีศึกษา ชุดการสอน โครงการ การเรียนแบบสืบสวนสอบสวน

4) ให้นักเรียนรู้จักการเรียนรู้และอยู่ร่วมกับผู้อื่น อาจใช้วิธีเรียนแบบต่าง ๆ ได้แก่ การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การทำโครงการกลุ่ม

5) ให้นักเรียนรู้จักบูรณาการความคิด โดยใช้งานหรือกิจกรรมที่มีความซับซ้อนหรือกิจกรรมที่เน้นการสร้างสรรค์งานหรือผลงาน หรืองานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน

6) ให้นักเรียนรู้จักตนเอง โดยควรกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถสะท้อนตนเอง และให้โอกาสให้ผู้เรียนประเมินงานหรือผลงาน หรือความสามารถของตนเองเพื่อให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และทำการปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

7) ให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง

2.2.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อาจไม่ใช่แผนสำหรับการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนตามคาบเรียนปกติเท่านั้น แต่อาจเป็นแผนสำหรับในช่วงเวลาโฮมรูม การจัดกิจกรรมในโรงเรียน การใช้แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ของชุมชน การศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ จากการกำหนดการสอนที่ได้จัดทำไว้จะต้องนำมาขยายรายละเอียดให้เกิดความชัดเจนเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการสอนโดยจัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะกับคาบเวลา ขั้นตอนนี้มีความสำคัญยิ่งผู้สอนจะต้องกำหนดเนื้อหาสาระและจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนว่าจะเรียนโดยวิธีใด ที่ไหน กำหนดสื่อการสอน มีการออกแบบงาน หรือกำหนดใบงานให้กับผู้เรียนโดยเน้นงานที่เป็นสถานการณ์จริงและมีความหมายต่อผู้เรียน สามารถวัดได้โดยตรง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดได้อย่างกว้างขวาง การออกแบบงานต้องดำเนินการอย่างรอบคอบจึงจะบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมและภาระงานมักเป็นสิ่งที่ดำเนินมาควบคู่กัน เช่น ให้ผู้เรียนค้นคว้าแล้วทำการจัดป้ายนิเทศ กิจกรรมคือการค้นคว้า และภาระงานคือจัดป้ายนิเทศ สิ่งที่สำคัญก็คือภาระงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงว่าผู้เรียนจะได้อะไรจากกิจกรรมนั้น หรือมีบทบาทอย่างไรในการทำกิจกรรมนั้น ผลงานที่ได้จากการทำงานชัดเจน และเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายจะเกิดขึ้นได้หรือไม่เพียงใด แผนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และการประเมินตามสภาพจริงจะต้องระบุผลงานของผู้เรียนที่จะเกิดขึ้นหลังปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งจะเป็นหลักฐานยืนยันสภาพจริงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งควรรวบรวมเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน (portfolio)

2.2.5 ดำเนินการสอนตามแผนการสอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนอาจดำเนินการสอนได้ตามแผนการสอนที่จัดเตรียมไว้ หรืออาจต้องปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความกระชับเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน หรืออาจต้องปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริงที่กำลังเกิดขึ้น การสอนต้องดำเนินไปพร้อมกับการประเมินและทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และทำการประเมินผู้เรียนหลาย ๆ วิธีจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่งจนสามารถสรุปสภาพจริงของการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ แหล่งข้อมูลการประเมินที่ใกล้ชิดผู้เรียนมากเท่าใด ก็จะสามารถสะท้อนข้อมูลได้ถูกต้อง และตรงตามสภาพจริงมากที่สุด ซึ่งแหล่งข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ ผู้ปกครอง เพื่อน ครู วิธีการประเมินที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษคือเพิ่มสะสมงานของผู้เรียน และเมื่อดำเนินการสอนเสร็จสิ้นลงแล้วก็ควรประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนด้วยนอกเหนือจากการประเมินผู้เรียนโดยประเมินทั้งความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจของผู้เรียนและผลการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งผลการประเมินนี้จะทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อย ข้อจำกัดที่ผ่านมา นำไปสู่การพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อไป

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 76) ได้อธิบายถึงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้การประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

- 1) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการโดยวิเคราะห์จากหลักสูตรกลาง หลักสูตรท้องถิ่น คู่มือการเรียน
- 2) ทำความชัดเจนกับลักษณะ/ความหมายของผลสัมฤทธิ์เหล่านั้น
- 3) กำหนดแนวทางของงานที่จะต้องปฏิบัติ ได้แก่ งานที่ทุกคนต้องทำ และงานที่ทำตามความสนใจ
- 4) กำหนดรายละเอียดของงาน
- 5) กำหนดรอบการประเมิน
- 6) กำหนดวิธีการประเมิน ซึ่งอาจใช้วิธีการต่อไปนี้ คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจงาน ระเบียบสะสม การเยี่ยมบ้าน การศึกษารายกรณี การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง การประเมินโดยใช้แฟ้มผลงาน
- 7) กำหนดตัวผู้ประเมินควรมีใครบ้าง เช่น ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง
- 8) กำหนดเกณฑ์การประเมิน

2.3 คุณภาพการประเมินตามสภาพจริง

คุณภาพของการประเมินตามสภาพจริงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการที่เครื่องมือวัดผลต่าง ๆ ต้องมีคุณภาพ คุณภาพของการประเมินตามสภาพจริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้จัดสภาพการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เกิดผลการเรียนรู้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ซึ่งจะทำให้การประเมินมีความตรง (validity) และมีความเที่ยง (reliability) สามารถสะท้อนภาพความเป็นจริงของผู้ถูกประเมินได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และแม่นยำ การที่จะทำให้ผลการประเมินมีคุณภาพด้านความตรงและความเที่ยงสูงมีหลักการดังนี้

2.3.1 กำหนดงานให้มีระดับความเป็นจริงมากที่สุด

การมอบหมายงานให้ผู้เรียนปฏิบัติมิได้หลายลักษณะ งานบางอย่างเป็นงานที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ ทั้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน นอกห้องเรียน บ้าน หรือในชุมชน ไม่มีการควบคุมสถานการณ์ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ที่โรงเรียนกับสถานการณ์ที่ได้รับจากทางบ้านและโลกแห่งความเป็นจริงทางสังคมได้ งานบางอย่างผู้เรียนอาจต้องปฏิบัติงานโดยมีการควบคุมสถานการณ์บ้าง หรือเป็นสถานการณ์สมมติ หรือสถานการณ์เสมือนจริง ดังนั้นจึงทำให้ระดับความเป็นจริงลดลงได้บ้าง การประเมินตามสภาพจริงเพื่อทราบผลการเรียนรู้อย่างแท้จริงของผู้เรียนจึงมีคุณภาพแตกต่างกันไปตามระดับความเป็นจริงของงานที่มอบให้ผู้เรียน ระดับความเป็นจริงของงานจึงส่งผลต่อคุณภาพด้านความตรงในการอธิบายผู้เรียน

2.3.2 ใช้การประเมินด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

หลักการนี้มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการประเมินตามสภาพจริงสูงมากทั้งคุณภาพด้านความตรงและความเที่ยง โดยเฉพาะคุณภาพด้านความตรง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการประเมินตามสภาพจริง งานที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติควรใช้วิธีการวัดและประเมินหลายวิธี ด้วยเครื่องมือหลายประเภทแต่ละจะใช้เครื่องมือใดบ้างขึ้นอยู่กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื่องจากการกำหนดงานให้ผู้เรียนในแต่ละครั้ง จะมีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลายมิติทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ จึงต้องอาศัยวิธีการและเครื่องมือหลายประเภทในการวัดและประเมินผู้เรียนให้สามารถสรุปสภาพตัวตนของผู้เรียนโดยองค์รวมได้อย่างถูกต้อง และยืนยันสภาพผู้เรียน ซึ่งก็คือความตรงตามสภาพที่ผู้สอนสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนได้อย่างตรงตามความเป็นจริง นอกจากนี้ยังสามารถสะท้อนความตรงเชิงทำนายของผู้เรียนได้ว่าในอนาคตผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างไรได้อีกด้วย วิธีการประเมินตามสภาพจริงไม่ได้ปฏิบัติเฉพาะการประเมินสรุปเพื่อตัดสินผลการเรียน แต่จะต้องประเมินทั้งก่อนเรียนและระหว่างเรียนด้วย เพราะมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน จึงควรมีการ

กำหนดวิธีการประเมินและเครื่องมือต่าง ๆ ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการประเมินตามสภาพจริงอย่างมีคุณภาพ

2.3.3 ใช้ผู้ประเมินจากหลายฝ่าย

การประเมินผู้เรียนแม้จะเป็นหน้าที่หลักของผู้สอน แต่การที่มีบุคคลจากหลาย ๆ ฝ่ายมาช่วยในการประเมินจะทำให้ได้ผลการประเมินที่มีความชัดเจน ตรงตามสภาพจริงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการประเมินโดยผู้เรียนเองที่ให้ประเมินตามเกณฑ์การประเมินที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด ผู้เรียนจะยอมรับการประเมินได้ง่าย และได้แสดงความรู้สึกรับต่อผลงาน มองเห็นแนวทางในการพัฒนาผลงาน แต่ที่เป็นประโยชน์มากสำหรับการประเมินตามสภาพจริงก็คือ การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง โดยแสดงความรู้สึกร้อยอย่างอิสระเพราะจะทำให้ผู้สอนได้รู้จักผู้เรียนแต่ละคนอย่างลึกซึ้งมากขึ้น เพราะการดูผลงานสุดท้ายอย่างเดียว อาจไม่สามารถสรุปสภาพจริงของผู้เรียนได้เสมอไป บางครั้งอาจไม่สามารถเชื่อในสิ่งที่มองเห็นหรือได้ยินได้ฟังมาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเท่านั้น ซึ่งก็เป็นไปตามหลักกาลามสูตรนั่นเอง การประเมินจากหลายแหล่งทำให้ผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนได้อย่างมีความเที่ยงตรงและเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นคุณภาพด้านความตรงของการประเมินตามสภาพจริง การประเมินโดยเพื่อนของผู้เรียนจะเป็นกระจุกสะท้อนให้ผู้เรียนได้อีกมุมมองหนึ่ง ขณะเดียวกันผู้ประเมินแต่ละคนก็จะได้ฝึกทักษะการประเมินไปด้วย และผู้ถูกประเมินก็ต้องฝึกการมีใจกว้าง ยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างไรก็ตาม บางครั้งการประเมินโดยเพื่อนอาจมีการให้คะแนนแบบเห็นแก่พวกพ้อง วิธีการประเมินโดยเพื่อนอาจใช้วิธีการประเมินโดยไม่ให้คะแนน ซึ่งใช้การประเมินด้วยวิธีการวิจารณ์ เช่น ผลงานดีแล้ว แต่ถ้าเพิ่มเติมบางส่วนจะทำให้งานดียิ่งขึ้น ครูจึงอาจบอกให้เพื่อนของนักเรียนให้พิจารณาหาส่วนที่ต้องปรับปรุงของเพื่อนที่จะทำให้งานดีมากที่สุด ซึ่งจะเป็นการประเมินเพื่อพัฒนานั่นเอง การประเมินโดยครูคนอื่น หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องก็สามารถทำการประเมินได้ เนื่องจากเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดซึ่งรู้จักผู้เรียน ครูอาจส่งแบบประเมินไปให้ผู้ปกครองได้แสดงความพึงพอใจในผลงาน และกระบวนการทำงานของผู้เรียน และแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ ต่อผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้นการใช้ผู้ประเมินจากหลายฝ่ายจึงทำให้การประเมินตามสภาพจริงมีคุณภาพมากขึ้น

2.3.4 ใช้การประเมินต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ

การประเมินผู้เรียนจะมีความตรงมากขึ้น ถ้าผู้สอนทำการประเมินผู้เรียนต่อเนื่องหลายครั้งเป็นระยะ ๆ ด้วยเวลายาวนานเพียงพอ เพราะจะทำให้ได้รู้จักผู้เรียนมากขึ้นเปรียบได้กับการคบหาบุคคลต่าง ๆ ที่ต้องใช้เวลาคบหากันนาน และมีการพบปะทำกิจกรรมร่วมกันบ่อยครั้งจึงจะรู้จักนิสัยใจคอ บุคลิกภาพ ความรู้สึก และความคิดของบุคคล ในการเรียนการสอนของครูต้องให้มีการประเมินตลอดเวลาที่เรียกว่า สอนไปประเมินไป และควรทำให้เป็นกิจวัตรตามปกติโดยทำการประเมินผลย่อยและเก็บข้อมูลผู้เรียนสะสมเอาไว้ จึงต้องทำการประเมินซ้ำหลายครั้งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ดังนั้นในการประเมินตามสภาพจริงที่มีคุณภาพผู้สอนควรกำหนดงานให้มีระดับความเป็นจริง และใช้การประเมินด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ใช้ผู้ประเมินจากหลายฝ่าย และใช้การประเมินต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ

3. ชุดฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงานที่ดีขึ้นตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน เดล (Dale, 1963 : 255) ได้กล่าวถึงชุดฝึกอบรมว่าเป็นสื่อใช้ในการฝึกอบรม (Training Media) ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองที่เหมาะสมกับครูยุคปฏิรูปการศึกษานับว่าเป็นปัจจัยที่นำความสำเร็จมาสู่การฝึกอบรมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือ การใช้กิจกรรมทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการใช้วิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งหมายถึงการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะช่วยสร้างเสริมความเข้าใจอย่างดียิ่ง เพราะวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนมีคุณค่าคือ ก่อให้เกิดประสบการณ์ทางรูปธรรมมากขึ้น ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสนใจ เพิ่มพูน และพัฒนาการเรียนรู้ มีพัฒนาการทางความคิดที่ต่อเนื่องกัน และให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง ชุดฝึกอบรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการฝึกอบรมเพื่อการวิจัยครั้งนี้

การพัฒนาครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การอบรม การประชุม การสัมมนา การศึกษาเอกสาร การลาศึกษาต่อ การประชุมปฏิบัติการ แต่การพัฒนาครูส่วนใหญ่มักใช้รูปแบบการอบรมโดยการฟังการบรรยายจากวิทยากร เมื่อจบการอบรมแล้วไม่มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การอบรมดังกล่าวจึงมักทำให้เกิดปัญหา เช่น หัวข้อการอบรมไม่ตรงกับความต้องการของครู ครูไม่สนใจการอบรม ทำให้การอบรมไม่ประสบผลสำเร็จ (นุติ รุ่งสว่าง 2543 : 9) ดังนั้น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เข้าอบรม จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ได้ผลดีกว่าการฟังการบรรยายเพียงอย่างเดียว

3.1 ความหมายของชุดฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรม (Training Package) เป็นสื่อการศึกษาที่สร้างขึ้นมา เพื่อใช้เป็นชุดประสบการณ์สร้างความรู้ หรือเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้ความหมายดังนี้

นิพนธ์ สุขปรีดี (2537 : 151) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมหมายถึงการจัดระบบหรือทรัพยากรการฝึกอบรมโดยรวบรวมสื่อ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการฝึกอบรม และทดสอบประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์ใกล้เคียงตามเนื้อหาสาระที่ละน้อย เพื่อให้โอกาสผู้รับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติกิจกรรมฝึกอบรมได้ถูกต้องและได้รับการเสริมแรงในขณะรับการฝึกอบรม

ศิริพรรณ สายหงษ์ และสมประสงค์ วิทย์เกียรติ (2534: 673) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมเป็นสื่อการศึกษาประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นชุดประสบการณ์สำหรับการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมอาจประกอบด้วย สื่อเดี่ยวหรือสื่อประสมที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อช่วยผู้ให้การฝึกอบรมใช้ประกอบกิจกรรมในการฝึกอบรมหรือช่วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้สามารถที่จะศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า ชุดฝึกอบรม หมายถึง สื่อที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นชุดสำเร็จรูปสำหรับการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมตามที่กำหนดให้

3.2 ความสำคัญของชุดฝึกอบรม

นิพนธ์ สุขปรีดี (2537 : 152 – 153) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการฝึกอบรม ดังนี้คือ

- 1) ผู้ให้การฝึกอบรมลดเวลาการฝึกอบรม โดยเฉพาะการฝึกอบรมหลายรุ่น ผู้ให้การฝึกอบรมปรับปรุงชุดฝึกอบรมได้โดยไม่ต้องผลิตใหม่
- 2) ระบบการฝึกอบรมมีมาตรฐานเดียวกัน
- 3) มาตรฐานการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 4) ส่งเสริมให้เกิดเครื่องมือช่วยการฝึกอบรม
- 5) ผู้รับการฝึกอบรมมีโอกาสรับประสบการณ์ตรง หรือประสบการณ์ใกล้เคียงจากชุดฝึกอบรมสื่อประสม
- 6) ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ในการฝึกอบรม
- 7) เปลี่ยนบทบาทผู้ให้การฝึกอบรมจากผู้บรรยายมาเป็นผู้แนะนำเสนอแนะการแก้ปัญหาในการฝึกอบรมและจัดการฝึกอบรม
- 8) ประหยัดทรัพยากรเพราะสื่อต่าง ๆ ส่วนมากจะนำมาใช้ได้หลายครั้ง
- 9) ส่งเสริมให้ผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้จัดการฝึกอบรมอย่างมีระบบ

อาจสรุปความสำคัญของชุดฝึกอบรมดังนี้

- 1) ช่วยลดเวลาของการเตรียมการฝึกอบรม ทำให้เพิ่มความเป็นรูปธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการฝึกอบรม ตลอดจนเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- 2) มีมาตรฐานการวัดผลและประเมินผลเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากผู้อบรมใช้ชุดฝึกอบรมเดียวกัน

- 3) ผู้รับการฝึกอบรมมีโอกาสรับประสบการณ์ตรง หรือใกล้เคียงจากชุดฝึกอบรมสื่อประสม
- 4) ไม่จำกัดเวลาและสถานการณ์ในการฝึกอบรม
- 5) ส่งเสริมให้ผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้จัดการฝึกอบรมอย่างมีระบบ

3.3 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการฝึกอบรม

การพัฒนาชุดฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528 : 292-293) ได้กล่าวถึงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการผลิตชุดการสอนอันจะนำมาเทียบเคียงกับการผลิตชุดฝึกอบรม ดังนี้

1. หลักการความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยาในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถจะปั้นผู้เรียนให้เป็นแม่พิมพ์เดียวกันได้ในเวลาที่เท่ากัน เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของเขาและใช้เวลาเรียนในเรื่องหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างเหล่านี้มีความแตกต่างในด้านความสามารถ (Ability) สติปัญญา (Intelligence) ความต้องการ (Need) ความสนใจ (Interest) ร่างกาย (Physical) อารมณ์ (Emotion) และสังคม (Social) ด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่างกันดังกล่าว ผู้สร้างชุดการสอน จึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้น ๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งก็คือ การจัดการสอนรายบุคคล หรือการจัดการสอนตามเอกัตภาพหรือการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน

2. หลักการนำสื่อประสมมาใช้ (Multi-media Approach) เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ความพยายามอันนี้ก็เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งให้ความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Theory) เป็นจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

- 3.1 เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- 3.2 ตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที

- 3.3 มีการเสริมแรง คือ ผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจ ดีใจที่ตนเองทำได้ถูกต้อง เป็นการให้กำลังใจที่จะเรียนต่อไป ถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบว่าที่ถูกต้องนั้นคืออะไร จะได้ไตร่ตรองพิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียน เพราะเขามีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นเหมือนกัน

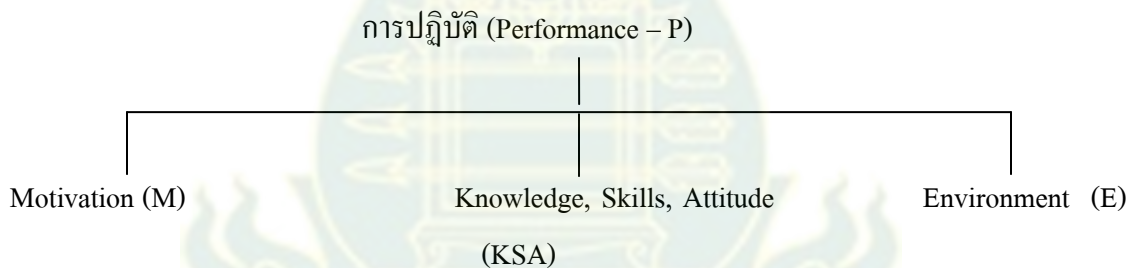
3.4 เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและสนใจของตนเอง

4. การใช้การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) เป็นการนำเอาการวิเคราะห์ระบบมาใช้โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียน ทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในชุดการสอนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบจะต้องมีการตรวจเช็คทุกขั้นตอนและทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดี

บลานชาร์ดและแทคเกอร์ (Blanchard and Thacker 2007 : 64 – 81) ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกอบรมที่ผู้จัดการฝึกอบรมจะต้องคำนึงถึงในการออกแบบโครงการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อไม่ให้เกิดความล้มเหลวของการฝึกอบรม แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการฝึกอบรมสรุปได้ดังนี้

3.1 การจูงใจ (Motivation)

ทฤษฎีนี้กล่าวว่า การปฏิบัติงาน (performance) ของบุคคล และพฤติกรรมของบุคคลนั้น โดยทั่วไปมีความสัมพันธ์กันในรูปของฟังก์ชัน โดยเป็นฟังก์ชันของสิ่งที่บุคคลรู้ (Knowledge) สิ่งที่บุคคลสามารถทำได้ (Skill) และสิ่งที่บุคคลรู้สึก (Attitude) หรือ KSA โดยสามารถเขียนเป็นแบบจำลองได้ดังนี้

ซึ่งเขียนในรูปของฟังก์ชันได้ว่า $P = M \times KSA \times E$ แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติของบุคคลขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ (M) ความรู้ ทักษะ เจตคติ (KSA) และสิ่งแวดล้อม (E) โดยแรงจูงใจเกิดขึ้นจากความต้องการของบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องสนองความต้องการให้ดีที่สุดได้อย่างไร ส่วนแรงจูงใจและ KSA เป็นส่วนของระบบความจำ และความคิด สิ่งแวดล้อมเป็นสภาพทางกายภาพโดยรอบของการปฏิบัตินั้น ซึ่งครอบคลุมถึงปัญหาอุปสรรค ความช่วยเหลือในการปฏิบัติ เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัตินั้น แต่ละองค์ประกอบของ M KSA และ E ล้วนส่งผลต่อ P และส่งผลต่อกันและกัน เนื่องจากไม่ว่าบุคคลจะมีความรู้ หรือทักษะอย่างไร แต่ถ้าไม่มีแรงจูงใจ การปฏิบัติก็ไม่เกิดขึ้น นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมยังต้องสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมได้ด้วยแม้ว่าจะมีแรงจูงใจเกิดขึ้นแล้ว แบบจำลองนี้มีความสำคัญในการพิจารณาความต้องการในการฝึกอบรม และช่วยให้เข้าใจการปฏิบัติเกิดขึ้นว่าเป็นผลมาจาก KSA หรือมาจากปัจจัยอื่น และยังมีความสำคัญในการออกแบบโครงการ

ฝึกอบรมด้วย ซึ่งผู้ออกแบบโครงการฝึกอบรมต้องคำนึงถึงการจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมและคัดเลือกสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความต้องการของบุคคลมีความสำคัญต่อการจูงใจเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามความต้องการของบุคคลมีได้หลายชนิด การเข้าใจความต้องการของบุคคลช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคล การปฏิบัติงานของบุคคลก็เพื่อสนองความต้องการของตน การทำความเข้าใจชนิดและจุดแข็งของความต้องการแต่ละชนิดมีความสำคัญต่อการออกแบบโครงการฝึกอบรมและกระบวนการฝึกอบรม

3.2 ทฤษฎีกระบวนการ (Process Theory)

ทฤษฎีนี้อธิบายถึงการแปลงความต้องการของบุคคลไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการที่สำคัญที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมมี 3 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก ทฤษฎีการเสริมแรง และทฤษฎีความคาดหวัง

3.2.1 ทฤษฎีวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning)

เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าสองอย่าง คือ สิ่งเร้าที่ถูกวางเงื่อนไข ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ไม่สามารถทำให้เกิดการตอบสนองได้กับสิ่งเร้าอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่สามารถทำให้เกิดการตอบสนองได้เรียกว่าสิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข เมื่อนำสิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไขมาเข้าคู่กับสิ่งเร้าที่ถูกวางเงื่อนไขจะมีอิทธิพลทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ถูกวางเงื่อนไขได้แม้ว่าจะไม่ได้จับคู่กับสิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข แต่ก็ตอบสนองลดลงเมื่อไม่ได้จับคู่กับสิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไขบ่อยครั้ง ยกตัวอย่างการทดลองของพาฟลอฟ (Pavlov) ที่ทดลองนำอาหาร (สิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข) มาให้สุนัข แล้วสุนัขเกิดการตอบสนองด้วยอาการน้ำลายไหล ต่อมานำอาหารมาให้สุนัขและสั่นกระดิ่ง (สิ่งเร้าที่ถูกวางเงื่อนไข) ไปคู่กัน ก็สามารถทำให้สุนัขน้ำลายไหล หลังจากนั้นเมื่อใช้เสียงกระดิ่งเพียงอย่างเดียว สุนัขก็จะน้ำลายไหล

3.2.2 ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory)

ทฤษฎีนี้ดูผิวเผินเป็นเรื่องที่ไม่น่ายาก แต่กลับยากในการนำไปประยุกต์ใช้ ทฤษฎีนี้เป็นไปตามกฎของธอร์นไคด์ที่ว่าพฤติกรรมที่ปฏิบัติแล้วได้รับความพึงพอใจจะมีแนวโน้มที่จะทำซ้ำ แต่ถ้าแสดงพฤติกรรมแล้วเกิดสิ่งที่ไม่น่าพอใจตามมากก็มีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการทำพฤติกรรมนั้น สกินเนอร์ (Skinner) ได้ใช้หลักนี้ในการพัฒนาแบบจำลองการวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ และการเสริมแรง

1) การเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ (operant conditioning)

เป็นการเรียนรู้อันเกิดจากการกระทำของบุคคล โดยสกินเนอร์ได้ทำการทดลองนำหนูที่กำลังหิวใส่กรง เมื่อหนูกดคันจะได้อาหารหล่นลงมาหนึ่งเม็ด อาหารจึงเป็นตัวเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ถ้าการกระทำใดไม่ได้รับการเสริมแรง การกระทำนั้นก็ค่อย ๆ หดไป การสอน

ให้เกิดการเรียนรู้ในการกระทำพฤติกรรมนี้เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการเรียนการสอน และการฝึกอบรม เพราะเป็นหลักการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

2) การเสริมแรง (reinforcement)

การเสริมแรงมีได้หลายลักษณะ กำหนดเวลาในการเสริมแรงที่แตกต่างกันยังทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต่างกันอีกด้วย กล่าวคือ เสริมแรงแบบต่อเนื่องทุกครั้งที่มีการตอบสนอง เสริมแรงเป็นครั้งคราวด้วยอัตราส่วนที่แน่นอนหรือไม่แน่นอนว่ากี่ครั้งจึงจะให้การเสริมแรง เสริมแรงโดยกำหนดช่วงเวลาที่แน่นอนหรือไม่กำหนดช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน ซึ่งจากการทดลองของสกินเนอร์พบว่าการเสริมแรงเป็นครั้งคราวจะทำให้เกิดการตอบสนองมากกว่าการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง และการเสริมแรงแบบใช้อัตราส่วนแน่นอน และกำหนดช่วงเวลาที่ไม่แน่นอนจะตอบสนองมากกว่าแบบไม่กำหนดอัตราส่วนและช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน การเสริมแรงยังมีทั้งการเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ ถ้าสิ่งเร้าใดนำมาใช้แล้วทำให้เกิดการตอบสนองในทางที่ดีเพิ่มมากขึ้น สิ่งเร้านั้นถือว่าเป็นการเสริมแรงทางบวกเช่นคำชมการให้รางวัลแต่ถ้าใช้แล้วการตอบสนองที่ลดลงเป็นการเสริมแรงทางลบ เช่น เสียงรบกวน อากาศร้อน

3.2.3 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory)

วรูม (Vroom) ได้พัฒนาทฤษฎีที่อธิบายถึงกระบวนการทางความคิดและตัดสินใจ ปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย กระบวนการคิดและการตัดสินใจเป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จ แรงจูงใจของบุคคลสามารถอธิบายได้ด้วยความสัมพันธ์ของ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ระดับความสำเร็จที่คาดหวังของแต่ละบุคคล
2. ความเชื่อของแต่ละบุคคลในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นถ้าประสบผลสำเร็จ
3. ความรู้สึกละพอใจของแต่ละบุคคลในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญที่ใช้ในการฝึกอบรมมี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการรู้คิด (Cognitive Theory) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

3.3.1 ทฤษฎีการรู้คิด

สิ่งสำคัญของการเรียนรู้ก็คือ กระบวนการคิดหรือการใช้ปัญญา การเรียนรู้ตามแนวคิดนี้เป็นการแปลงสิ่งที่บุคคลรับรู้ซึ่งได้จากสิ่งเร้าไปสู่การเกิดการตอบสนอง บุคคลเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างหนึ่งและไม่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าอีกอย่างหนึ่ง โดยอาจได้รับอิทธิพลจากการเสริมแรงของสิ่งเร้าหรือไม่ก็ได้ การเรียนรู้อีกแบบหนึ่งคือความสามารถในการหยั่งรู้ (insight) ของบุคคลที่จะสามารถมองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้ทันที ทำให้นำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไปได้

3.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

การเรียนรู้ของบุคคลอาจเกิดจากการเลียนแบบหรือการเป็นตัวแบบซึ่งได้มาจากการที่บุคคลมีโอกาสเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเรียนรู้แบบนี้เกิดขึ้นจากการสังเกตแล้วเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ ดังนั้น จึงมีบทบาทสำคัญที่จะนำมาใช้ในการฝึกอบรม เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับจากสังคมได้ กระบวนการรู้คิดที่เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีนี้ได้แก่ การตั้งใจ ความตั้งใจ ความคงทนในการคิด

3.4 การเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่

การผลิตชุดฝึกอบรมต้องคำนึงถึงวัยของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อทราบพัฒนาการ ในการเรียนรู้และเป็นผลดีในการพัฒนาชุดฝึกอบรมให้เหมาะสมกับผู้รับการฝึกอบรมมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.4.1 พัฒนาการทางปัญญาในวัยผู้ใหญ่ เป็นการอธิบายวิธีการที่รูปแบบการคิดเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยผู้ใหญ่ซึ่งสัมพันธ์กับวุฒิภาวะและสิ่งแวดล้อม เพียเจต์ (Piaget) เสนอขั้นตอน พัฒนาการทางปัญญาที่มีแนวโน้มตามอายุ กระบวนการทางปัญญาของเด็กจะพัฒนาจากปฏิบัติการสะท้อนภายในมาสู่ความเป็นธรรมในรูปสัญลักษณ์ความเข้าใจในแนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสามารถในการให้เหตุผลตามข้อตกลงเบื้องต้น สมเหตุสมผลและเป็นระบบ ขั้นสุดท้ายเป็นความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางปัญญาในด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ
2. เป็นความสำคัญของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้เรียนที่กระตือรือร้นในการสร้างความรู้และได้นำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมที่มีความหมายไม่ใช่การเรียนรู้ที่รับเพียงอย่างเดียว
3. พัฒนาการทางปัญญา เป็นการสร้างแนวคิดในการคิดของผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะ

3.4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ การจัดการชุดฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมต้องศึกษา การเรียนรู้ของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมในวัยผู้ใหญ่ เพื่อนำมาผลิตชุดฝึกอบรมทำให้สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่รู้จักกันดีคือ “Andargogy” อันเป็นศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ ทฤษฎีนี้มีข้อตกลงเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ ดังนี้ ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะและความคิดเป็นของตนเอง บุคลิกภาพจะเปลี่ยนจากที่ต้องขึ้นอยู่กับผู้อื่น มาเป็นผู้ที่สามารถชี้นำตนเองได้

1. ผู้ใหญ่เป็นแหล่งส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้น
2. ความสามารถที่จะเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สัมพันธ์ใกล้ชิดกับการพัฒนางานและบทบาททางสังคมของเขา
3. ผู้มีวุฒิภาวะมุ่งนำความรู้ไปใช้ในปัจจุบัน ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะเน้นปัญหา มากกว่าเน้นเนื้อหา
4. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่สนใจได้ด้วยองค์ประกอบภายในมากกว่าองค์ประกอบภายนอก

ทฤษฎีนี้พบว่า ลักษณะเด่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ต่างจากวัยเด็กมี 4 ประการ คือ ความเข้าใจตนเอง ความพร้อม ประสบการณ์ และการรู้คุณค่าของเวลา ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ เป็นอย่างมากสำหรับคุณค่าของทฤษฎีนี้สามารถสรุปได้ 3 ประการคือ

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระทางความคิด เชื่อมมั่นในตนเอง มีความสามารถในการคิดและสร้างสรรค์
2. การเสวนาแลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ทำให้ไม่มีปัญหาขัดแย้งระหว่างครูนักเรียน ครูทำหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยดึงสิ่งที่ดีที่สุดในตัวมาใช้ให้เป็นประโยชน์เต็มศักยภาพ

3.5 ประเภทของชุดฝึกอบรม

ศิริพรรณ สายหงส์ และ สมประสงค์ วิทย์เกียรติ (2534 : 674 – 675) ได้แบ่งประเภทของชุดฝึกอบรม ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) ชุดฝึกอบรมเสริมกิจกรรมการฝึกอบรม คือ ชุดฝึกอบรมประเภทหนึ่งที่มีความสมบูรณ์ในตัวที่ผู้ให้การฝึกอบรมสามารถใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้เป็นที่น่าสนใจ สนุกสนานน่าเบื่อ ชุดฝึกอบรมที่เสริมกิจกรรมการฝึกอบรมนั้น ผู้ให้การฝึกอบรมอาจจะจัดกิจกรรมการฝึกอบรมได้ 2 ลักษณะคือ

- 1.1) การใช้สื่อของชุดฝึกอบรมบางส่วนมาประกอบการบรรยาย หรือประกอบการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม
- 1.2) ผู้ให้การฝึกอบรมจะจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามชุดฝึกอบรมทุกขั้นตอน โดยผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้ดำเนินการ เช่น ชุดฝึกอบรมที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ ชุดฝึกอบรมที่เป็นสไลด์/วิดีโอทัศน์ประกอบเสียง ชุดฝึกอบรมระยะสั้น

2) ชุดฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเอง คือ ชุดฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นในรูปแบบของสื่อที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา ทรัพยากรที่มีอยู่ และความสะดวกในการส่งสื่อไปสู่ผู้รับการฝึกอบรมและสถานที่ ซึ่งผู้รับการฝึกอบรมจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองอาจจะเป็นชุดฝึกอบรมในรูปแบบของสไลด์/ วิดีทัศน์ประกอบเสียง ชุดฝึกอบรมทางไกล ชุดฝึกอบรมแบบเรียนสำเร็จรูป ชุดฝึกอบรมโมดูล

ชุดฝึกอบรมอาจแบ่งประเภทตามกิจกรรมการฝึกอบรมได้เป็น 3 ประเภทคือ

1) ชุดฝึกอบรมประกอบการบรรยาย เป็นชุดฝึกอบรมที่มีการกำหนดกิจกรรมมาใช้ประกอบการฝึกอบรมแบบบรรยายเพื่อเปลี่ยนบทบาทของวิทยากรให้พูดน้อยลงและเปิดโอกาสให้ผู้รับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมมากขึ้นเนื่องจากเป็นชุดฝึกอบรมที่วิทยากรเป็นผู้ใช้ บางครั้งจึงเรียกว่า ชุดฝึกอบรมสำหรับวิทยากร ชุดฝึกอบรมที่ใช้ประกอบการบรรยายจะมีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว โดยแบ่งหัวข้อที่จะบรรยาย และประกอบกิจกรรมตามลำดับขั้น สื่อที่ใช้อาจเป็นบัตรคำ สไลด์ประกอบเสียง เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ และกิจกรรมกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้อภิปรายตามปัญหา และหัวข้อที่วิทยากรกำหนดให้ ชุดฝึกอบรมประเภทนี้จะบรรจุไว้ในกล่องที่มีขนาดเหมาะสม หากวัสดุอุปกรณ์เป็นอุปกรณ์ราคาแพงขนาดใหญ่หรือแตก หรือเสียหายได้ง่าย หรือเป็นสิ่งมีชีวิตจะไม่นำมาใส่ไว้ในชุดฝึกอบรม แต่จะระบุในคำชี้แจงเพื่อให้วิทยากรจัดเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนทำการฝึกอบรม

2) ชุดฝึกอบรมสำหรับกิจกรรมกลุ่มการบรรยาย ปัจจุบันนี้มีได้ถือว่าวิทยากรเป็นแหล่งความรู้หลักต่อไปแล้ว ดังนั้นวิทยากรที่พูดไม่เก่งจึงไม่ต้องกังวลว่าตนเองจะเป็นวิทยากรที่ดีไม่ได้ เพราะวิทยากรจะทำหน้าที่เป็นผู้เตรียมสภาพการณ์ เป็นผู้อำนวยความสะดวก และเป็นผู้ประสานงานการฝึกอบรม วิทยากรไม่จำเป็นต้องเป็นผู้แสดงอีกต่อไป ผู้รับการฝึกอบรมจะฝึกอบรมจากชุดฝึกอบรมซึ่งจะมีการเปิดโอกาสให้ผู้รับการฝึกอบรมประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องฝึกอบรม กิจกรรมที่เรียกว่าห้องฝึกอบรมแบบศูนย์ฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมสำหรับกิจกรรมกลุ่มบรรยายจะประกอบด้วยชุดย่อยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อครบชุดตามจำนวนผู้รับการฝึกอบรมในศูนย์กิจกรรมนั้น ๆ สื่อที่ใช้ในศูนย์จัดไว้ในรูปของสื่อประสมอาจใช้ เป็นสื่อรายบุคคลหรือสื่อสำหรับกลุ่ม ผู้รับการฝึกอบรมทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกัน ได้ผู้รับการฝึกอบรมที่ศึกษาจากชุดการฝึกอบรมสำหรับกิจกรรมกลุ่มการบรรยาย กลุ่มต้องการความช่วยเหลือจากวิทยากรเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มฝึกอบรมเท่านั้น หลังจากที่เริ่มเคยชินต่อวิธีการใช้แล้ว ผู้รับการฝึกอบรมจะสามารถช่วยเหลือกันและกันได้ระหว่างประกอบกิจกรรมการฝึกอบรม หากมีปัญหาผู้รับการฝึกอบรมสามารถซักถามวิทยากรได้เสมอ

3) ชุดฝึกอบรมรายบุคคล เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมใช้ฝึกอบรมด้วยตนเองตามลำดับที่ระบุไว้ โดยมีห้องฝึกอบรมพิเศษที่เรียกว่าห้องฝึกอบรมรายบุคคลที่มีคูหาจัดเตรียมไว้ ผู้รับการฝึกอบรมจะนำชุดฝึกอบรมไปใช้ในคูหา เมื่อมีปัญหาระหว่างการฝึกอบรม ผู้รับการฝึกอบรมจะปรึกษากันได้วิทยากรพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน ผู้รับการฝึกอบรมสามารถนำชุดฝึกอบรมประเภทนี้ไปใช้ศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยมีวิทยากรคอยให้ความช่วยเหลือ ชุดฝึกอบรมรายบุคคลจะสามารถฝึกฝน และส่งเสริมนิสัยของผู้รับการฝึกอบรมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นอย่างดี

3.6 องค์ประกอบของชุดฝึกอบรม

ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ (2538) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของชุดฝึกอบรมว่า เป็นการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นชุดฝึกอบรมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมให้ได้ผลตามที่ต้องการ ผลที่เกิดจากกระบวนการฝึกอบรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้แต่อาจจะวัดหรือสังเกตได้เมื่อให้เวลาพอสมควร องค์ประกอบที่สำคัญของชุดฝึกอบรมประกอบด้วย

- 1) คู่มือสำหรับผู้ใช้ชุดฝึกอบรมหรือผู้รับการฝึกอบรมต้องศึกษาจากชุดการฝึกอบรม
- 2) คำสั่งหรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนจากชุดฝึกอบรม
- 3) เนื้อหาสาระในรูปของสื่อการสอนแบบประสม รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม รายบุคคล ซึ่งกำหนดให้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 4) การประเมิน เป็นการประเมินของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงานการค้นคว้า และผลของการเรียนรู้ในรูปของแบบทดสอบต่าง ๆ ส่วนประกอบทั้งหมดจะอยู่ในกล่องหรือซอง โดยจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการใช้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปว่าชุดฝึกอบรมที่ใช้ในการฝึกอบรมจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1) คู่มือวิทยากร จะมีส่วนประกอบดังนี้
 - ก. คำนำการใช้ชุดฝึกอบรม
 - ข. คำชี้แจงของชุดฝึกอบรม
 - ค. แผนการฝึกอบรม
 - ง. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
 - จ. แบบฝึกปฏิบัติพร้อมคำเฉลย
 - ฉ. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรมพร้อมคำเฉลย
- 2) คู่มือผู้รับการฝึกอบรม จะมีส่วนประกอบ ดังนี้
 - ก. คำนำในการใช้ชุดฝึกอบรม

- ข. คำชี้แจงของชุดฝึกอบรม
- ค. แผนการฝึกอบรม
- ง. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
- จ. แบบฝึกปฏิบัติ
- ฉ. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม

3) สื่อประกอบการฝึกอบรม อาจจัดอยู่ในรูปของสื่อประสมโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา และกิจกรรม

4) การประเมิน ประกอบไปด้วยการประเมินก่อน และหลังการฝึกอบรม เพื่อให้ทราบว่าการฝึกอบรมนั้นทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

3.7 การผลิตชุดฝึกอบรม

การผลิตชุดฝึกอบรมมีขั้นตอนดังนี้

- 1) วิเคราะห์เนื้อหา โดยการกำหนดเนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการ
- 2) กำหนดหน่วยหรือคาบในการฝึกอบรม กำหนดหน่วยการฝึกอบรม แบ่งเนื้อหาวิชาการ ออกเป็นหน่วยการฝึกอบรม โดยประมาณเนื้อหาวิชาที่จะให้วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับการฝึกอบรม ได้ครบถ้วนทั้งภายในทฤษฎี และการปฏิบัติ
- 3) กำหนดหัวเรื่อง วิทยากรจะต้องถามตัวเองว่าในการฝึกอบรมแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์อะไรบ้างแก่ผู้รับการฝึกอบรม แล้วกำหนดหัวเรื่องออกมาเป็นหน่วยย่อย และลำดับขั้นตอนให้เหมาะสม
- 4) กำหนดแนวคิด การกำหนดแนวคิดจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวความคิด สาระ และหลักเกณฑ์สำคัญ ไว้เพื่อเป็นแนวทางการจัดเนื้อหาฝึกอบรมให้สอดคล้องกัน
- 5) กำหนดวัตถุประสงค์ ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง โดยมักจะกำหนดในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์การเปลี่ยนพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
- 6) กำหนดกิจกรรม การกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรมจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้วิทยากรทราบว่าผู้รับการฝึกอบรมจะต้องประกอบกิจกรรมอะไรบ้างจึงจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 7) กำหนดการประเมิน ต้องประเมินให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อให้วิทยากรทราบว่าหลังจากที่ผู้รับการฝึกอบรมผ่านกิจกรรมผู้รับการฝึกอบรมได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8) เลือกและผลิตสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การเลือกและผลิตสื่อเพื่อการฝึกอบรมทั้ง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่วิทยากรใช้เป็นสื่อการฝึกอบรม เมื่อผลิตสื่อสำหรับการใช้ในการฝึกอบรมของแต่ละหัวเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

9) ทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมและปรับปรุง ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเป็นระดับประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมที่จะช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ หากชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว ชุดฝึกอบรมนั้นจะมีคุณค่าที่จะนำไปพัฒนาผู้รับการฝึกอบรม การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้รับการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภทคือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ซึ่งคิดเป็นร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ ดังนั้น E_1 / E_2 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เพื่อเป็นการประกันว่าชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรม วิทยากรจะต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับการฝึกอบรมให้บรรลุผล ดังนั้นในการกำหนดเกณฑ์จำเป็นต้องคำนึงถึงกระบวนการและผลลัพธ์ โดยกำหนดตัวเลขเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการประกอบกิจกรรมของผู้รับการฝึกอบรม (E_1) ต่อคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการฝึกอบรม (E_2)

10) นำมาใช้จริง การใช้ชุดฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้แล้วก็สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมกับผู้รับการฝึกอบรมได้ตามประเภทของชุดฝึกอบรม โดยมีการกำหนดขั้นตอนการใช้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 นำเข้าสู่เรื่อง

ขั้นที่ 3 ประกอบกิจกรรม

ขั้นที่ 4 สรุปผลการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 ทำแบบทดสอบหลังจากฝึกอบรม

3.8 การประเมินชุดฝึกอบรม

การประเมินชุดฝึกอบรมเป็นการประเมินสื่อการศึกษาประเภทหนึ่งซึ่งสามารถแบ่งประเภทของการประเมินออกได้เป็นสองประเภทคือ การประเมินความก้าวหน้าและการประเมินสรุปผล (Scriven, 1967)

3.8.1 การประเมินความก้าวหน้า

การประเมินความก้าวหน้าของสื่อการศึกษา เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตัดสินใจและแจ้งจุดอ่อนของสื่อการศึกษาในขั้นของการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง

ประสิทธิผลของสื่อการศึกษาในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหานั้นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การประเมินกระทำโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสื่อ ทำให้ได้สารสนเทศจากคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาสื่อก่อนที่จะนำไปใช้จริง จึงต้องทำไปพร้อมกับการผลิตสื่อ

การประเมินความก้าวหน้าแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1) การตรวจสอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ (expert review) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค และผู้ออกแบบหรือครูผู้สอน

2) การประเมินหนึ่งต่อหนึ่ง (one – to – on evaluation) โดยใช้ครู 1 คนเป็นผู้ให้ข้อมูลกับผู้ประเมิน แล้วปรับปรุงแก้ไข

3) การประเมินกลุ่มเล็ก (small group evaluation) โดยการนำสื่อไปทดลองใช้กับครูกลุ่มเล็กขนาด 8-12 คน แล้วปรับปรุงแก้ไข

4) การประเมินภาคสนาม (field test evaluation) โดยการนำสื่อไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับครูจำนวน 40-100 คน หาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์

อนึ่ง การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert reviews) เป็นขั้นตอนแรกของการประเมินความก้าวหน้าของสื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบจุดแข็งและจุดอ่อนของสื่อ การประเมินในขั้นตอนนี้จะดำเนินการเมื่อผู้ออกแบบหรือกลุ่มผู้ออกแบบยกร่างสื่อเสร็จ เป็นการประเมินภายในตัวสื่อ (intrinsic evaluation) ที่เน้นเรื่องความถูกต้องของเนื้อหา และคุณภาพทางเทคนิค โดยมีได้มุ่งประเมินว่าสื่อจะพัฒนาความสามารถหรือกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้หรือไม่ แต่ก็มักพบว่าการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมีผลทำให้สื่อที่ปรับปรุงแล้วพัฒนาประสิทธิผลการเรียนรู้ได้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2520) ได้กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพของสื่อหลังการประเมินภาคสนาม โดยคำนึงถึง “กระบวนการ” และ “ผลลัพธ์” โดยกำหนดเป็นตัวเลขร้อยละของคะแนนเฉลี่ยมีค่าเป็น E1/E2 โดยที่

E1 คือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ ได้จากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกปฏิบัติ และการประกอบกิจกรรม

E2 คือ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนหลังเรียน ได้จากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

เกณฑ์สำหรับการประเมินภาคสนาม คือ $E1/E2 = 80/80$

เกณฑ์สำหรับการประเมินกลุ่มเล็ก คือ $E1/E2 = 70/70$ คือ ยอมให้ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 10

เกณฑ์สำหรับการประเมินหนึ่งต่อหนึ่ง คือ $E1/E2 = 60/60$ คือ ยอมให้ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 20

นอกจากนี้ยังมีการประเมินที่ควรกระทำแทรกกระหว่างการประเมินทั้ง 4 ชนิดคือ

- การประเมินตนเอง (Self-evaluation) เป็นการประเมินโดยผู้ออกแบบหรือกลุ่มผู้ออกแบบสื่อการศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

- การประเมินโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert panels) เป็นการผสมผสานระหว่าง การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญกับการประเมินกลุ่มเล็ก โดยให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มหนึ่งกับผู้ประเมินร่วมกันอภิปรายให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อ

3.8.2 การประเมินสรุปผล (Summative Evaluation)

การประเมินสรุปผลของสื่อการศึกษา เป็นการประเมินหลังจากขั้นตอนการพัฒนาสื่อการศึกษาเสร็จแล้วนำไปใช้กับสถานการณ์จริง เพื่อตรวจสอบว่าสื่อการศึกษาที่ผลิตมีประสิทธิผล และประสิทธิภาพตามที่คาดหวังไว้หรือไม่

ประสิทธิผลของสื่อการศึกษา หมายถึง สื่อที่ผลิตขึ้นมาบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยตรงว่าหลังจากใช้สื่อการศึกษาประกอบการเรียนแล้ว ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

ประสิทธิภาพของสื่อการศึกษา หมายถึง การใช้สื่อที่คุ้มค่างับต้นทุน สื่อการศึกษาที่ผลิตขึ้นมีรูปแบบการใช้ที่ง่ายกว่าและน่าสนใจกว่าสื่อเดิมที่มีอยู่ นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนดีกว่าสื่อเดิม

4. การพัฒนาครู

การพัฒนาครูเป็นการดำเนินงานที่พยายามจะเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานและการสอน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงานรวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของการเป็นครูที่ดี ในการพัฒนาครูจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของความเป็นครู ดังนั้นการพัฒนาครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาครูจะช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครู ช่วยทำให้เกิดการประหยัดเวลา และความสูญเปล่าทางการศึกษา ทำให้ครูสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว ช่วยให้มีคามก้าวหน้าในหน้าที่ และ ทำให้ครูมีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ

ในการพัฒนาครูนั้นมีทิศทางที่ครูจะพัฒนาจากระดับหนึ่งไปยังระดับที่สูงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณภาพครู (National Teacher Qualification : NTQ) ไว้ในพระราชบัญญัติครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 เป็นระดับ เรียกว่า วิทยฐานะของครู ได้แก่ ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

ในส่วนของการพัฒนาครูที่ตรงกับแนวการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ต้องถือว่าครูสำคัญที่สุดต่อการพัฒนา ดังนั้น จึงอาจพัฒนาครูในลักษณะ 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ (คำหามาน คนไค,2543)

1. การพัฒนาตนเองโดยไม่มีวิทยากรหรือมีเป็นครั้งคราว
2. การพัฒนาตนเองโดยมีวิทยากรช่วยชี้แนะ แนวและช่วยเหลือ
3. การพัฒนาตนเองโดยผสมผสานแบบที่ 1 และ 2 ตามความมุ่งหมาย

วิธีการและกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนามีหลากหลาย ทั้งที่มีการสื่อสารทางเดียว และสองทาง ได้แก่ การฝึกอบรม การทดลอง การปฏิบัติการสอนจริง สังเกตการสอน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาคูงาน อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางสภาพการณ์ของความเป็นจริงและบริบททางเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูและผู้เกี่ยวข้องต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อดังนี้ (คำหามาน คนไค, 2544)

1. เชื่อว่าครูแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และศักยภาพแตกต่างกัน
2. เชื่อว่าครูแต่ละคนสามารถเป็นวิทยากรพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้เกิดความรู้ ความคิด ทักษะ และคุณธรรม
3. เชื่อว่าครูแต่ละคนต้องการพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและอื่น ๆ ตามความถนัดและความสนใจ
4. เชื่อว่าครูแต่ละคนต้องการคิด พูด เขียนและแสดงออกอย่างเสรี เพื่อแสดงถึงความรู้ ความสามารถและศักดิ์ศรีของตน
5. เชื่อว่าครูแต่ละคนสามารถสังเกต ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้
6. เชื่อว่าการพัฒนาครูสามารถทำได้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลายในเวลาและสถานที่ต่างกัน ไม่เฉพาะในสถานที่อบรมเท่านั้น
7. เชื่อว่าการพัฒนาครูเป็นระบบงานของสถานศึกษา และการพัฒนาตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตครู จึงควรกระทำเป็นประจำต่อเนื่องและตลอดชีวิต
8. เชื่อว่าการพัฒนาครูจะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยก็ได้
9. เชื่อว่าการพัฒนาครูจะได้ผลดีต้องเกิดจากความต้องการและความสมัครใจของเขาเอง ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องบอกสั่งหรือบังคับโดยบุคคลอื่น

ผลที่ได้รับจากกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูจะมีคุณค่าต่อทั้งตัวครูและผู้เรียน และเพื่อประโยชน์ต่อตัวครูเอง ครูแต่ละคนควรจัดระบบงานและระบบการพัฒนาตนเอง ให้เข้ากับระบบการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดทำและจัดเก็บเอกสาร สื่อ และผลงานต่าง ๆ ไว้ให้เป็นระบบ เพื่อเป็นหลักฐานและร่องรอยของการพัฒนาที่จะนำไปใช้ในการประเมินความก้าวหน้าของครูต่อไป ดังนั้น การพัฒนาครูจึงเป็นกระบวนการเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงครูในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และเอื้อต่อความสำเร็จขององค์กร โบคและทอมสัน Boak และ Thompson (1998) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมอาจเป็นหนทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

การทำงานได้อย่างมากมายหลายด้าน โดยเฉพาะในกรณีที่หน่วยงานต้องการทักษะที่เฉพาะเจาะจง หรือ มีทักษะไม่เพียงพอในงานนั้น หรือปฏิบัติงานไม่ได้ตามมาตรฐานความต้องการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเทคโนโลยี วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ หรือเตรียมกำลังคนรองรับงานในอนาคต หรือต้องการ พัฒนามาตรฐานของงานให้สูงขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อจัดสภาพแวดล้อมอย่างเป็นระบบให้กับครูผู้สอน ซึ่ง ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เชื่อว่า ความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของมนุษย์ เกิดขึ้นจากการปะทะกับสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ ชุดฝึกอบรมสามารถเทียบเคียงได้กับชุดการ สอนที่ผลิตขึ้นและได้มีการนำมาใช้ในการฝึกอบรมคณาจารย์ทั้งระดับขั้นพื้นฐานและมหาวิทยาลัย หลายแห่ง (ชัยยงค์ พรหมศรี 2523 : 123) และได้มีความนิยมใช้ชุดการสอนในการฝึกอบรมและการสอน เรื่อยมาโดยเฉพาะชุดการสอนประกอบการบรรยาย (ศิริพร ปีตตะพงศ์ 2543 : 11) นอกจากนี้ยังพบว่า หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540) ได้นำชุดฝึกอบรมมาใช้เป็นนวัตกรรมในการนิเทศเพื่อ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยทำเป็นชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนมาตั้งแต่ ปี 2535 และปรับปรุงปี 2540

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดฝึกอบรม

สุรพงษ์ มีศรี (2540) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม เรื่อง การผลิตและ นำเสนอภาพโปรงใสสำหรับครูผู้สอน ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมมีค่าเท่ากับ 90.87/89.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดย คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าการก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นว่าสื่อในการฝึกอบรมแต่ละชนิดมีคุณภาพและมีความเหมาะสม อยู่ในเกณฑ์มากถึงมากที่สุด ส่วนคุณภาพโดยรวมของชุดฝึกอบรมนั้น ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ายู่ใน ระดับที่มีความเหมาะสมที่สุด

ปัญญา นูระณะนนทสิริ (2541) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ บริหารงานทั่วไป สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพ 82.33/84.66 และกลุ่มที่เรียนจากชุดฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าในการเรียน สูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการบรรยายปกติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) ศึกษาทดลองการใช้สื่อนิเทศ ทางไกลชุดฝึกอบรมตนเองการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์

เพื่อสร้าง ทดลอง และพัฒนาสื่อเนื้อหาทางไกลชุดฝึกอบรมตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 720 คน จาก 18 จังหวัด ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ผลการศึกษาทดลอง พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อน-หลังศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทักษะภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยไม่แตกต่างกัน ด้านความคิดเห็นที่มีต่อชุดฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง ในกลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ มีความคิดเห็นเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนกลุ่มคณิตศาสตร์ และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีความคิดเห็นเห็นด้วยในระดับปานกลาง

เวทีการ์ เหลือง เจริญรัมย์ (2542) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมแบบอิงประสบการณ์เรื่องเทคนิคการเขียนข่าวสำหรับบุคลากรประชาสัมพันธ์โรงเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ ศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้รับการฝึกอบรมและความคิดเห็นของผู้รับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม คือ ครูประชาสัมพันธ์โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน จำนวน 43 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด ผู้รับการฝึกอบรมมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ โดยผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และผู้รับการอบรมมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของชุดฝึกอบรม ในระดับเห็นด้วยมาก

จริยา บุญยยะ โดพันธุ์ (2544) ได้พัฒนาชุดฝึกการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกง่างางแมว จังหวัดจันทบุรี เป็นชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อชุดฝึกการเขียนแผนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 21 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และครูมีความคิดเห็นว่าชุดฝึกการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการมีคุณภาพระดับดี

ดาราวพร เปี่ยมงาม (2544) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องการจัดการกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ สำหรับครูปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ศึกษาความรู้ และความคิดเห็นของครูปฐมวัย ที่ใช้ชุดฝึกอบรมเรื่องการจัดการกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพของ

ชุดฝึกอบรม เป็นครูที่สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร จำนวน 15 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ครูปฐมวัยที่ใช้ชุดฝึกอบรม มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมในระดับเห็นด้วยมาก

สุวัฒนา เกษวงษ์ (2546) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมแบบสื่อประสมเกี่ยวกับความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำหรับครู-อาจารย์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีโสธร เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกอบรม เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครู-อาจารย์ก่อนและหลังการฝึกอบรม และเพื่อศึกษาเจตคติของครู-อาจารย์ที่มีต่อการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมแบบสื่อประสม ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 83.18/82.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.63 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีเจตคติต่อการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมในระดับ เห็นด้วย

ถวิล เนตรวงษ์ (2547) ได้สร้างชุดฝึกอบรมครู เรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 2) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม ศึกษาความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 81.60/88.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ในด้านความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และครูมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

แอนเดอร์สันและเบิร์น (Anderson และ Burns, 1989) ได้สร้างชุดอบรมแบบการเรียนด้วยตนเองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมของผู้ที่เข้ารับการอบรม ซึ่งเป็นครูสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา โดยใช้ชุดอบรมแบบการเรียนด้วยตนเอง กับการสอนแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจากกลุ่มที่สอนโดยใช้ชุดอบรมที่เรียนด้วยตนเองและการสอนแบบบรรยาย ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวางแผน และวิธีการสอน แต่ไม่มีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา และครูส่วนมากชอบการอบรมที่เรียนด้วยตนเอง

สมจิต จันทร์ฉาย และคณะ (2547 : 51-54) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาสำหรับทีมงานครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา สำหรับทีมงานครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ที่โรงเรียน มีวิธีดำเนินการพัฒนาชุดฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและ

กำหนดแนวทางในการพัฒนาชุดฝึกอบรม ขั้นที่ 2 การออกแบบชุดฝึกอบรม ขั้นที่ 3 การสร้างชุดฝึกอบรม คณะผู้วิจัยได้สร้างสื่อและกิจกรรมการฝึกอบรม โดยจัดทำเป็นเอกสาร 8 เล่ม และแผ่น VCD 2 แผ่น ภายในเอกสารประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้ที่จัดเป็นลำดับขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม ขั้นที่ 4 ทดลองใช้ชุดฝึกอบรม ขั้นที่ 5 การประเมินชุดฝึกอบรม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินชุดฝึกอบรม ในระหว่างทดลองใช้เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาชุดฝึกอบรมและประเมินผลหลังใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของชุดฝึกอบรม ขั้นที่ 6 การพัฒนาและปรับปรุงชุดฝึกอบรม การสรุปผลการวิจัยพบว่า (1) ได้ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาสำหรับทีมงานครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้นำเสนอกระบวนการฝึกอบรมที่ใช้กับชุดฝึกอบรมร่วมด้วย (2) ผลการประเมินชุดฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาสำหรับทีมงานครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนพบว่า (2.1) องค์ประกอบของชุดฝึกอบรมที่สามารถพัฒนา อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มี 6 รายการและ 5 รายการสามารถพัฒนาให้อยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีเพียง 1 รายการที่ผู้ประเมินเห็นว่าสามารถพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง (2.2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าชุดฝึกอบรมนี้ สามารถสนองความต้องการ เห็นความจำเป็น ได้ประโยชน์ คุ่มค่าเหมาะสมทันสมัยและง่าย ต่อการใช้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถนำชุดฝึกอบรมไปใช้ได้ในระดับมาก

คาร์เตอร์ (Carter 1998 : Abstract) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมแบบสัมภาษณ์ทางวิดีโอทัศน์ เพื่อฝึกทักษะด้านการสัมภาษณ์ของนักศึกษาสาขา จิตวิทยา กลุ่มตัวอย่างมี 5 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15-16 คน ใช้วิธีการสอบหลังการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะด้านการสัมภาษณ์ หลังการฝึกอบรม 86% สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80%

ฮุลเลย์ (Hulley 1998 : Abstract) ศึกษาเรื่องการสร้างชุดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน เกรด 5 ผลการศึกษาพบว่า ชุดการเรียนมีเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ 3 เรื่อง ได้แก่ 1) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) วิทยาศาสตร์กายภาพ 3) ประวัติศาสตร์และธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ซึ่งเนื้อหาของแต่ละเรื่องนำมาจากหลักสูตรวิทยาศาสตร์ของหลักสูตรแม่บทแห่งชาติ ชุดการเรียนรู้อประกอบด้วย วัตถุประสงค์ สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น การประเมินผล ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้อพบว่า ช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างกว้างขวาง

ชาร์จ (Schart 2000 : Abstract) ศึกษาเรื่องผลการเรียนรู้ของการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้อ สำหรับการเรียนการสอนในระดับวิทยาลัย วัตถุประสงค์เพื่อทดลองการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่า และผลกระทบจากการพัฒนาชุดการเรียนรู้อโดยใช้ การออกแบบระบบการเรียนการสอน (instructional system design) เครื่องมือที่ใช้สำรวจความต้องการของผู้เรียนจากการใช้ประโยชน์ของชุด

การเรียนรู้ มีการวัดทัศนคติ การออกภาคสนาม การใช้แหล่งทรัพยากรบุคคล สื่อผสม และเทคนิคพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของการพัฒนาชุดการเรียนรู้ โดยการออกแบบระบบการเรียนการสอนในรายวิชามากกว่า 90% และทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้ระดับดีเยี่ยมถึง 46.9% ระดับดี 43.8% ระดับปานกลาง 9.3% และงานวิจัยนี้ช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนดีขึ้น

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง

พิภพชัย นาชัยเวียง (2546) ได้พัฒนากระบวนการประเมินตามสภาพจริงวิชาภาษาไทยที่สอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวานรนิวาส (ราษฎร์บำรุง) ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- 1) แผนการสอนจำนวน 36 แผนการสอน
- 2) บัตรกิจกรรมฝึกทักษะ
- 3) แบบประเมินการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน
- 4) แบบรายงานตนเอง และบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 5) แบบสัมภาษณ์นักเรียน
- 6) แฟ้มสะสมงาน
- 7) แบบทดสอบที่เน้นการปฏิบัติจริง

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากระบวนการประเมินตามสภาพจริงใช้กระบวนการประเมินตามสภาพจริง 10 ขั้นตอน ด้านความเที่ยงของแฟ้มสะสมงานเป็นการหาความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินมีความเหมาะสม

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2546) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประเมินตามสภาพจริงกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เมื่อประเมินรายกลุ่มหรือรายบุคคลพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการก้าวหน้าขึ้นจากวงจรวิจัยครั้งที่ 1 สู่ครั้งที่ 3 ในระดับชั้นพอใช้ไปถึงระดับดี นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนุก สนใจในการเรียน มีความเข้าใจในคณิตศาสตร์มากขึ้นและมีความรับผิดชอบในการทำงานต่อตนเองและต่อกลุ่ม

สุชาติ สุ่มมาตย์ (2547) ได้ศึกษาการประเมินตามสภาพจริงในทักษะการอ่านและการเขียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากระบวนการประเมินตามสภาพจริงดำเนินการเป็น 3 ระยะคือ

- 1) ระยะกำหนดแผนการประเมินมี 5 ขั้นตอน คือ
 - (1) การศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน
 - (2) การกำหนดเป้าหมายการประเมิน
 - (3) การจัดทำแผนการเรียนรู้และแผนการประเมินตามสภาพจริง
 - (4) การจัดระบบเอกสาร
 - (5) การชี้แจงแนวปฏิบัติแก่ผู้ร่วมวิจัย
- 2) ระยะดำเนินการ
- 3) ระยะการประเมินสรุปผล

ผลการประเมินผลการเรียนรู้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินสรุปผลการเรียนรู้พบว่า นักเรียนร้อยละ 93.33 อ่านออกเสียงได้ในระดับดีถึงดีมาก และนักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.10 ด้านคุณภาพของการประเมินตามสภาพจริง ความตรงเชิงเนื้อหาได้ตรวจสอบโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ ส่วนความเที่ยงได้ค่าความเที่ยงระหว่างการประเมินโดยการวิจัยและผู้ช่วยวิจัยมีค่าระหว่าง .90-1.00

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ใช้การประเมินผลตามสภาพจริงและจัดทำแผนผลงาน ปีการศึกษา 2540 จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษา

- 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่ใช้การประเมินผลตามสภาพจริงและจัดทำแผนผลงานใน 4 ด้าน คือ การเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนผลงาน พฤติกรรมของนักเรียน
- 2) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินการสอนที่ใช้การประเมินผลตามสภาพจริงและจัดทำแผนผลงาน 2 ด้าน คือ ด้านตัวครูผู้สอน ด้านตัวนักเรียน
- 3) ปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะ โดยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย คือ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2540 กลุ่มโรงเรียนละ 1 คน รวม 56 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิดคือ 1) แบบสัมภาษณ์และตรวจสอบเอกสารดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียน

การสอนที่ใช้การประเมินผลตามสภาพจริงที่แท้จริงและจัดทำแฟ้มผลงาน ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบและเขียนตอบอย่างอิสระ การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ อำเภอละ 1 คน รวม 16 คน เก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนมีนาคม 2541 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และสรุปเป็นความเรียงพร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินข้อมูลเป็นมาตราส่วนประมาณค่า การศึกษาเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างมีการจัดทำแฟ้มผลงานกระจายทุกกลุ่มประสบการณ์และทุกระดับชั้น ส่วนใหญ่ทำระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และทำแฟ้มผลงานกลุ่มทักษะภาษาไทยมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

1) ด้านสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครู มีการเตรียมการสอนครบถ้วนตามลำดับขั้นตอนมากกว่าร้อยละ 86 ครูจะแจ้งจุดประสงค์และการวัดและการประเมินผลล่วงหน้าก่อนทุกครั้งจัดกิจกรรมตามแผนที่เขียนไว้ทุกครั้ง วัดและประเมินผลนักเรียนโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายเป็นระยะ ๆ มีการประเมินแฟ้มผลงานนักเรียนโดยประเมินในระดับปานกลางมากที่สุด คือ ร้อยละ 25 ครูมีความมั่นใจในการตัดสินผลการเรียนของนักเรียนและภูมิใจในการจัดการเรียนการสอนของตนมาก ส่วนนักเรียนได้มีบทบาทคิดวางแผนการทำงานและทำงานตามแผนได้มีการประเมินตนเอง ประเมินผลงานเพื่อน นำผลงานของตนไปให้ผู้ปกครองประเมินทุกครั้ง ได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อการทำงานหรือผลงานของตนและมีความพยายามปรับปรุงการเรียนหรือการทำงานให้ดีขึ้น โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินแฟ้มผลงานที่จัดทำขึ้นในชั้นเรียน ส่วนใหญ่เป็นแฟ้มผลงานรายบุคคล ซึ่งผลงานในแฟ้มจะตรงกับแผนการสอนของครูทุกชิ้นงาน นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดนิทรรศการ แฟ้มผลงานพฤติกรรมของนักเรียนที่ต่างไปจากเดิม คือ มีความตั้งใจ กระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียนและการทำงาน ปรับปรุงงานของตนเองทั้งในด้านการเรียนและการทำงานให้ดีขึ้น สามารถประเมินตนเองได้ มีวินัยกว่าเดิมในระดับปานกลาง

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของครูนั้นมากกว่าร้อยละ 70 เห็นว่าการเตรียมการสอนแตกต่างไปจากเดิม คือ การเตรียมแผนการจัดเก็บผลงานอย่างเป็นระบบ คิดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ใน ป.02 เตรียมวิธีวัดและประเมินผลหลายรูปแบบ และรู้สึกว่าการงานที่เพิ่มขึ้นนั้นคุ้มค่ากับผลที่ได้รับ เชื่อว่าสามารถวัดและประเมินผลการเรียนได้ดีกว่าการใช้แบบทดสอบในระดับมาก ส่วนในด้านนักเรียนนั้นนักเรียนเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและจัดทำแฟ้มผลงานนั้นทำให้รู้สภาพของตนเองและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ ได้ปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ ได้แสดงความสามารถที่มีอยู่ได้เต็มที่ตนเองมีโอกาสได้คัดเลือกผลงานที่ดีที่สุด

3) ปัญหาที่ครูผู้สอนพบคือชั่วโมงสอนมีมาก บางครั้งก็มีราชการเร่งด่วนทำให้มีเวลาทำอุปกรณ์น้อย งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุต่าง ๆ ประกอบกับผู้ปกครองเศรษฐกิจไม่ค่อยดีขาดเพิ่มผลงานนักเรียน ยังไม่เข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลจากเพิ่มผลงานเท่าที่ควร และผลงานของนักเรียนที่เกิดขึ้นไม่ดีเท่าที่ควร สิ่งที่คุณครูต้องการคือต้องการให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมความรู้ ฝึกปฏิบัติจริง และมีการจัดงบประมาณสำหรับจัดทำเพิ่มผลงานของนักเรียน ต้องการการนิเทศแนะนำอย่างมากเกี่ยวกับการจัดทำเพิ่มผลงานเพื่อเป็นแนวทางที่ดีและต่อเนื่อง

ระพีพัฒน์ ศรีชัยวงศ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทรรศนะและพฤติกรรมในการนำเพิ่มผลงานนักเรียนมาใช้ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อศึกษาทรรศนะ พฤติกรรมของครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและนักเรียนในการนำเพิ่มผลงานนักเรียนมาใช้ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 31 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหลักการประกอบบริบท รวมทั้งใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ที่จะนำมาปฏิบัติน้อยและยังไม่ทราบผลการปฏิบัติการใช้ของตนเองว่าถูกต้องตามวิธีการขั้นตอนหรือไม่อย่างไร สำหรับทรรศนะในการนำมาใช้นั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามีความจำเป็นในการนำมาใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพจริง มีความเหมาะสมในการนำมาวัดและประเมินผลในบางวิชาบางจุดประสงค์ แต่ยังคงปัจจัยที่จำเป็นในการจัดทำ เช่น งบประมาณ บุคลากร องค์ความรู้ พฤติกรรมของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการนำเพิ่มผลงานนักเรียนมาใช้ โดยการปรับปรุงวิธีการขั้นตอนจากความรู้ที่ได้รับมาเปลี่ยนแปลงให้เหมาะกับกระบวนการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมของนักเรียน

แนวโน้มของพฤติกรรมที่จะนำไปใช้คือ ใช้เพื่อนำไปประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและวัดผลประเมินผลแบบบูรณาการกับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน ผลกระทบที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและโรงเรียนกับชุมชน แต่งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาไม่เพียงพอในการจัดทำเพิ่มผลงานได้อย่างจริงจัง ปัญหาในการจัดทำเพิ่มผลงานคือขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ถูกต้อง

กอบแก้ว วัฒนจันทร์ (2542) ได้ประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้เพิ่มสะสมงาน โดยผู้วิจัยได้พัฒนาเพิ่มสะสมงานเพื่อการประเมินผลการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยนักเรียนมีโอกาสพิจารณาจุดประสงค์การทำงานและสร้างสรรค์งานเขียนได้อย่างอิสระ

รู้จักประเมินตนเองและได้แสดงผลงานกับบุคคลอื่น ผลการวิจัยพบว่า การประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้แฟ้มสะสมงานทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพของด้านการเขียนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประเมินผลงานเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

อรุณี เมืองศรี (2541) ศึกษาการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานกับรายวิชาการจัดการในบ้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริง จากผลการศึกษาพบว่า ความก้าวหน้าจากการใช้แฟ้มสะสมงานตลอดภาคเรียนนั้นคะแนนความรู้ของผู้เรียนหลังจากที่เรียนไปแล้วสูงขึ้นกว่าเดิม และยังมีเจตคติที่ดีโดยที่ผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น โดยที่ความคิดเห็นของนักเรียนคิดว่าการประเมินตามสภาพจริงมีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งผู้ปกครองส่วนมากก็เห็นด้วยเพราะได้เห็นผลงานของนักเรียนซึ่งแสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง และฝึกความรับผิดชอบให้กับผู้เรียนด้วย

ศิริพัฒน์ ชมภูรัตน์ (2542) ได้ศึกษาการใช้การประเมินตามสภาพจริงและแฟ้มสะสมงานในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา พบว่าการวัดและประเมินผลครูใช้วิธีตรวจให้คะแนนหรือระดับคุณภาพและให้นักเรียนเขียนรายงานแสดงความคิดเห็น และประเมินตนเองร่วมด้วย โดยพิจารณาจากความก้าวหน้าในการพัฒนาชิ้นงานนักเรียน จากปัญหาการประเมินจากสภาพจริงและแฟ้มสะสมงานพบว่าด้านการเตรียมการสอนครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้วิธีการประเมินจากสภาพจริงและแฟ้มสะสมงาน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่าเวลาปฏิบัติงานไม่พอ นักเรียนส่วนมากศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองไม่เป็นด้านการวัดและประเมินผล ครูไม่มีการระบุเกณฑ์ที่แน่นอนในการประเมินผลงานนักเรียน และไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างเกณฑ์ และคำอธิบายเกณฑ์ให้เหมาะสมกับชิ้นงาน และความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริงพบว่า ครูต้องการพัฒนาปรับปรุงการเขียนแผนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงและการใช้แฟ้มสะสมงานให้ดียิ่งขึ้น และควรมีการจัดอบรมสัมมนา

อนงค์ อึ้งตระกูล (2542) ทำการศึกษาในเรื่องของการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานในรายวิชาบัญชีบริการ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าเกณฑ์การประเมินด้วยการใช้แฟ้มสะสมงานด้วยการให้คะแนนแบบรูบริคส์นั้นผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนโดยผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด คือ ในด้านทักษะปฏิบัติ ด้านพฤติกรรมกรเรียน ด้านพฤติกรรมจิตพิสัย และนักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นที่ดีในการนำการประเมินด้วยการใช้แฟ้มสะสมงานมาใช้ ผู้ปกครองส่วนมากไม่ทราบวิธีการในการประเมิน เพียงแต่ทราบถึงความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับมอบหมายให้ไปทำที่บ้าน และผู้ปกครองได้เห็นผลงานของบุตรหลานว่ามีความคิดสร้างสรรค์และมีความคิดเป็นของตนเองมากยิ่งขึ้น

นรินทร์ สุขะวงษ์นันท์ (2545) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน พบว่าในด้านการประเมินผลโดยภาพรวมมีการปฏิบัติสอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งระดับมาก 3 อันดับแรกได้แก่ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดในการวัดผลประเมินผล เช่น เลือกเนื้อหา เลือกชิ้นงาน เกณฑ์การประเมิน การประเมินสอดคล้องกับพัฒนาการความสามารถและความสนใจของผู้เรียนอย่างเหมาะสม การประเมินครอบคลุมทั้งกระบวนการ ผลงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สามารถนำผลการประเมินมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่า

สิริลักษณ์ ตลาด (2545) ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง พลังงานและสารเคมี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอน โดยที่ผู้สอนนั้นมีการปรับลดบทบาทของตนเองลงอย่างมาก ในขณะที่ผู้เรียนมีบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้นจนพบว่านักเรียนเริ่มกลายเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ในชั้นเรียนและมีอิสระในการเรียนมากขึ้นและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจริงซึ่งนักเรียนก็มีความคิดเห็นที่ดีต่อการประเมินตามสภาพจริงและความคาดหวังในการนำแบบประเมินตามสภาพจริงไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ต่อไปได้

ศักดิ์ชัย บ่อคำ (2547) ศึกษากระบวนการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงานของครูประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้ ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงานของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้รับการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ 2) ความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน 3) ความสามารถในการรายงานผลการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน 4) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ 5) ผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่สอนโดยครูที่ได้รับการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ 6) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากโรงเรียนวัดตาก้อง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูมีความรู้ ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสมงาน โดยมีคะแนนการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก มีความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง มีความสามารถในการเขียนรายงานผลการประเมินผลอยู่ในระดับดีมาก และมีความคิดเห็นว่าการนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง และทีมงาน ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน มีความรับผิดชอบและมีศักยภาพมากขึ้นและช่วยให้

โรงเรียนมีศักยภาพในการทำงานสูง นอกจากนั้นการนิเทศยังสามารถช่วยให้ครูสามารถประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสมงานได้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับดีมาก และนักเรียนเห็นด้วยในระดับมากต่อการประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสมงานของครู โดยมีความคิดเห็นว่าได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริงมากที่สุด

โอวINGS และ โฟโล (Owings Carrie A. and Follo Eric. 1992) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อคณิตศาสตร์ในประเด็นการให้ระดับผลการเรียน และการหาจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง โดยใช้ผู้เรียนชั้นเกรด 12 จำนวน 2 กลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการประเมินผลแบบประเพณีนิยม กลุ่มที่ 2 ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ผลการศึกษาเป็นดังนี้

1. ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานกับเจตคติต่อคณิตศาสตร์ในประเด็นการให้ระดับผลการเรียน

2. ร้อยละ 80 ของผู้เรียนในกลุ่มที่ใช้การวัดผลและประเมินผลแบบประเพณีนิยม ระบุจุดอ่อน จุดแข็งในทางคณิตศาสตร์ของตนเองอย่างคลุมเครือ ในขณะที่กลุ่มผู้เรียนที่ใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลทั้งหมดสามารถอธิบายถึงจุดแข็งจุดอ่อนของตนเองโดยเชื่อมโยงระหว่างงานและจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน

อีวานส์ (Evan Vill. 1993) ได้ศึกษาผลการใช้แฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียนสำหรับประเมินผลการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศของผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนแวนเคอร์เบิร์กจากผลการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. เนื้อหาของแฟ้มสะสมงาน ควรประกอบด้วยเนื้อหาทั่วไปและเนื้อหาเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่มีความรู้ภาษาต่างประเทศในระดับเบื้องต้น และเนื้อหาเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่มีความรู้ภาษาต่างประเทศในระดับสูง

2. เกณฑ์การประเมินควรกำหนดและแยกให้ชัดเจนระหว่างเกณฑ์ที่ครูใช้และเกณฑ์ที่ผู้เรียนใช้

3. กิจกรรมกลุ่มควรใช้ให้มากที่สุดในการใช้แฟ้มสะสมผลงาน ประเมินภาษาต่างประเทศ นอกจากนั้นควรมีการอภิปรายซักถาม และการนำเสนอผลงาน และการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง

วิลสัน (Wilson Linda : 1993 : 8) ได้ศึกษาการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในวิชาพีชคณิต จำนวน 2 ห้องเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบพัฒนาการของครูในการประเมินผล และการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า ครูได้ข้อมูลจำนวนมากเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน

เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ในด้านผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนรู้จักความรับผิดชอบในการประเมินและตรวจสอบตนเองมากขึ้น ด้านผู้ปกครองก็มีความเข้าใจในการเรียนการสอนและโรงเรียนมากขึ้น

เฟอร์มันเดซ และซูซาน (Fernandez Elylyn and Susan Baker. 1993) ได้ศึกษาผลการใช้เพิ่มสะสมผลงานของผู้เรียนในการประเมินผลวิชาสเปน ในโรงเรียนประถมศึกษาชื่ออลิงตันรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการใช้เพิ่มสะสมผลงานเพื่อการประเมินผลสำเร็จของการเรียน และการซ่อมเสริมปรับปรุงผลการเรียน หลักฐานในเพิ่มสะสมผลงานของผู้เรียนแต่ละคนประกอบด้วย การเขียนพรรณนาถึงตัวเอง แบบสอบถามเจตคติต่อภาษา ตัวอย่างผลงานการเขียนในชั้นเรียน ตัวอย่างผลงานที่ผู้เรียนเลือก พร้อมทั้งการเขียนเหตุผลในการเลือก ผลการศึกษาพบว่า การประเมินผลการเรียนวิธีนี้ ให้ผลดีมากในการสอนซ่อมเสริมและการปรับปรุงผลการเรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพึงพอใจที่ได้ทราบความเป็นไปของโรงเรียน

โคเรทซ์และคณะ (จรัญ คำยัง. 2537 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Korets. 1994 : 5-16) ได้ศึกษาการประเมินโดยใช้เพิ่มสะสมผลงานที่รัฐเวอร์มอนต์ โดยเริ่มต้นโครงการนวัตกรรมในการประเมินความสามารถ โดยใช้เพิ่มสะสมผลงานของผู้เรียนที่ได้ร่วมกันกับครูสร้างขึ้น ในช่วงเวลา 1 ปี ในวิชาคณิตศาสตร์ เกรด 4 และเกรด 8 โดยกำหนดให้ผู้เรียนส่งงานเขียนที่ดีที่สุดและงานเขียนอื่นที่กำหนดใช้มาตราส่วนประมาณค่า ให้ครูทำงานด้านการเรียนการสอน โดยมุ่งให้ครูระบุงานให้ผู้เรียนสอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาค่าความเชื่อมั่น (reliability of raters) ของผู้ประเมินเพิ่มสะสมผลงาน

โทมัส (Thomas 1994 : 301) ได้ศึกษาเรื่องความเข้าใจของครูผู้สอนในการเปลี่ยนวิธีการสอนจากการปฏิบัติในการวัดผลสภาพจริงของครูผู้สอน โดยใช้วิธีนำแบบสอบถามไปสอบถามครูผู้สอนที่นำวิธีการวัดผลสภาพจริงที่ครูปฏิบัติและนำมาใช้ในโรงเรียน ผลปรากฏว่า ครูผู้สอนเหล่านั้นตอบว่า เมื่อใช้วิธีการวัดผลสภาพจริงจากการจัดสอนในโรงเรียนแล้วพบว่า อุปสรรคและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย การวัดและการประเมินผลเปรียบได้ดั่งกับกุญแจที่ช่วยให้ครูรู้ว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง ตลอดจนผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนและจัดได้ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ครบวงจร

พีค (Peak. 1995 : 101) ได้ศึกษาในเรื่องการคัดเลือกงานเขียนโดยการหาค่าความเที่ยงตรงจากการวัดผลสภาพจริงของกลุ่มนักเรียนที่ได้เรียนและไม่ได้เรียน โดยส่งผลงานจากการเขียนมาให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน ผลปรากฏว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็นตัวชี้ทำให้ได้ค่าความเที่ยงตรงสูง โดยกลุ่มที่ได้เรียนจะมีผลงานที่ดี โดยการประเมินตามสภาพที่แท้จริงเป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติและเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนอยู่ก่อนแล้ว เมื่อนำทั้งสองมาเปรียบเทียบกัน ปรากฏว่าความเที่ยงตรงแตกต่างกัน

นิดดีอี และคณะ (Nidhi Khattn and Other. 1995 : 80-86) ได้ศึกษาผลการใช้การประเมินผลการเรียนตามสภาพที่เป็นจริง โดยใช้วิธีการตรวจเยี่ยมโรงเรียนทั้งหมด 16 โรงเรียนในอเมริกาที่ใช้การประเมินแบบนี้ทั้งในระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับตำบล และระดับโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษา สังเกตการสอนในโรงเรียน รวบรวมและตรวจสอบจากผลงานผู้เรียน ผลการศึกษามีดังนี้

1. รูปแบบการประเมินผลแนวใหม่ที่ครูส่วนมากใช้ คือ การใช้การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน
2. มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรถ้าหากในระดับรัฐ ระดับตำบล ไม่เข้มงวดเกินไปในการกำหนดกรอบหลักสูตร
3. กิจกรรมต่าง ๆ ของการประเมินมีมากเกินไป บางครั้งส่งผลกระทบต่อความครอบคลุมในเนื้อหาหลักสูตร

เคลม (Klem. 1996 : 120) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยให้ผู้ประเมินเป็นคนเลือกเนื้อหาที่มีความแตกต่างกัน ผลปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมากับการประเมินการสอนในสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ซึ่งแสดงว่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของการวัดผลสภาพจริงในการเรียนของผู้เรียนนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการในการเลือกเนื้อหาที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน มาบูรณาการกันเข้าแล้วทำการวัดผลสภาพจริงของนักเรียนซึ่งอยู่ในขณะที่ทำการเรียนการสอนในโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาชุดฝึกอบรมการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงสำหรับครูดังต่อไปนี้

